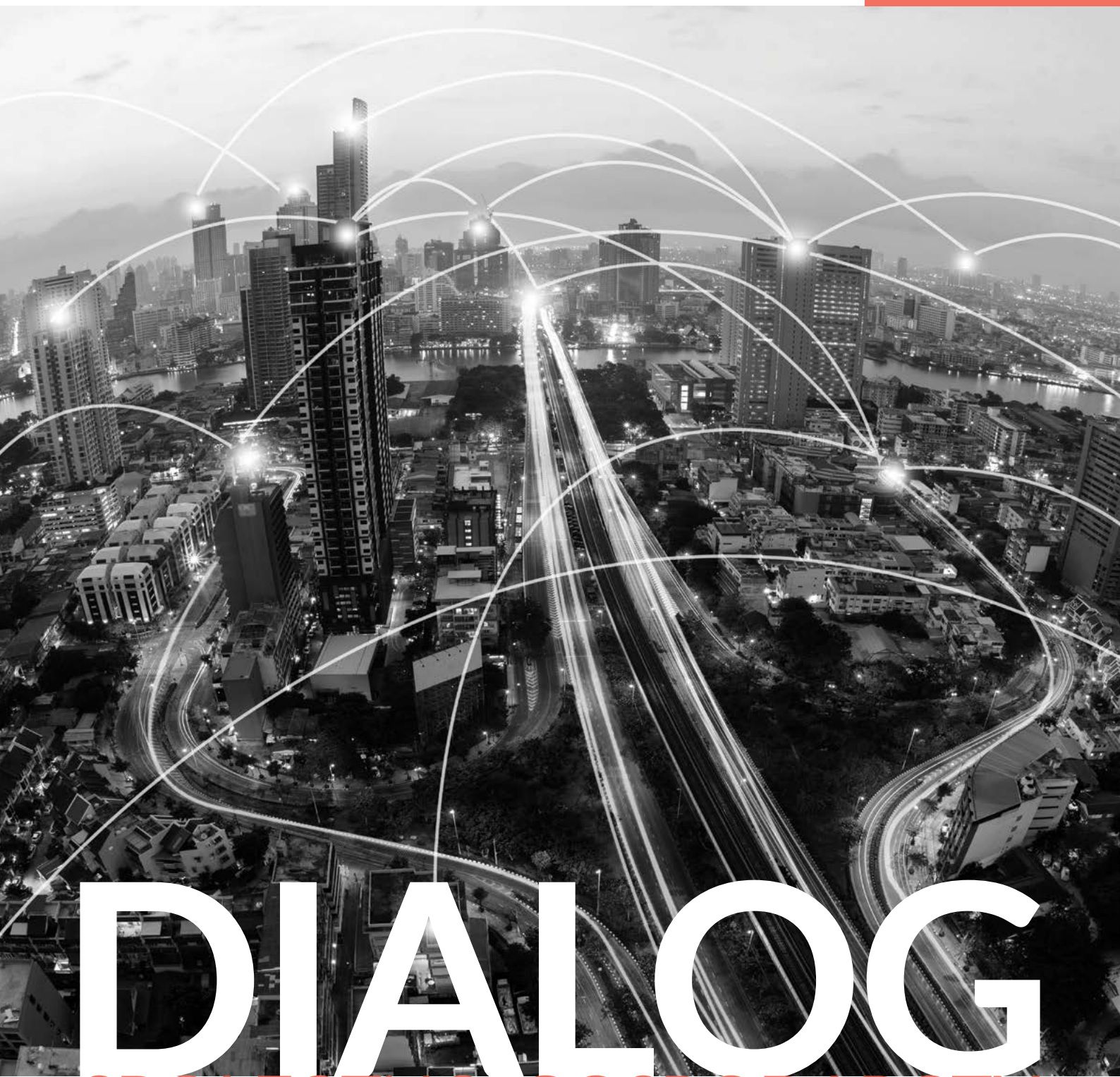

Akademia Liderów
Fundacja dr Bogusława Federa

DIALOG

SPOŁECZNO-GOSPODARCZY

INSTYTUCJE W KRAJACH UE

**Jeśli potrafisz o czymś marzyć,
Potrafisz także tego dokonać.**

Walt Disney

DIALOG

SPOŁECZNO-GOSPODARCZY

INSTYTUCJE W KRAJACH UE

Dialog Społeczno- gospodarczy
Instytucje w krajach UE

Autorzy:

Aneta Czaińska
Edyta Hadrowicz
Anna Mierzejewska
Marta Olkowicz

pod kierunkiem Jana A. Stefanowicza.

Ekspert:

Antoni Z. Kamiński

Redakcja i korekta:

Magdalena Jungiewicz / Brand Voice

Projekt graficzny i skład:

Łukasz Szymczak / Brand Voice

Druk i oprawa:

www.reklamymiw.pl

ISBN 978-83-947246-1-0

Nakład

300 egzemplarzy

Wydanie I

Grodzisk Mazowiecki 2017

Copyright by Akademia Liderów Fundacja dr Bogusława Federa

Spis treści

Wprowadzenie	7
Wnioski	9
1. Wstęp	11
2. Kategorie i formy instytucji dialogu	13
3. Przegląd regulacji prawnych w zakresie rad społeczno – gospodarczych, społecznych i samorządów w krajach UE	15
3.1. AUSTRIA	17
3.2. BELGIA	18
3.3. BUŁGARIA	20
3.4. FINLANDIA	21
3.5. FRANCJA	22
3.6. GRECJA	23
3.7. HISZPANIA	24
3.8. HOLANDIA	26
3.9. IRLANDIA	27
3.10. LITWA	28
3.11. NIEMCY	29
3.12. PORTUGALIA	30
3.13. REPUBLIKA CZESKA	31
3.14. RUMUNIA	32
3.15. SŁOWACJA	34
3.16. SŁOWENIA	34
3.17. WĘGRY	36
3.18. WIELKA BRYTANIA	37
3.18.1 Uwagi wstępne	37
3.18.2 Funkcjonowanie i członkowie	37
3.18.3 Zadania	37
3.18.4 Realizacja strategii i zarządzanie wykonaniem	38
3.18.5 Instrumenty	38
3.18.6 Rola Rządu	38
3.18.7 Izby gospodarcze	39
3.19. WŁOCHY	40
INSTYTUCJE DIALOGU W UE (tabela)	41
O Autorach	44
Recenzja	45

Wprowadzenie

Państwo jako organizacja przyszłości?

Świat, w którym nieustannie zaostrza się konkurencja i w którym wciąż i coraz szybciej zmieniają się warunki społeczno-gospodarcze, będzie wymagał – dla osiągnięcia przez kraje sukcesów w przyszłości – przyjęcia nowych sposobów zarządzania realizacją zadań publicznych i nowych instytucji oraz modeli procesów i struktur organizacyjnych.

Jednymi z ważnych zasobów obecnych w strukturach państwa są wiedza i umiejętność projektowania własnych działań w taki sposób, aby optymalizować swoje strategie.

Zrozumienie różnych modeli, procedur i instytucji włączających, integracyjnych i wyzwań związanych z zarządzaniem będzie miało istotne znaczenie dla ich projektowania i wprowadzania zmian. Staną się niezbędne do tego, aby instytucje i organizacje zdobywały przewagę konkurencyjną w gwałtownie zmieniającym się świecie. Znaczenie i trudność zintegrowania różnych części społeczeństwa wzrasta, gdy wymaga się od władz i organizacji szukania kompromisów, rozwiązywania problemów i dokonywania korekt w swojej działalności w oparciu o wiedzę spoczywającą w różnych jego częściach. Zarządzanie zmianą w budowie instytucji włączających jest tu więc kluczowe.

Wybór właściwych metod integracyjnych ma ogromne znaczenie w dzisiejszym zmieniającym się środowisku. Mechanizmy te nie tylko muszą umożliwić przeprowadzenie procesu właściwej integracji, ale też poprzez dialog doprowadzić do zrównoważenia wpływów, jaki wywierają różne punkty widzenia, a które są niezbędne do skutecznego wykonywania zadań. Modelowanie równowagi wpływów i dialog są kluczowymi imperatywami w środowisku, w którym sukces jest determinowany przez umiejętność dochodzenia do jednoczesnej doskonałości w kilku niezależnych dziedzinach i gdy strategiczne znaczenie tych dziedzin zmienia się w czasie.

Lateralne aspekty funkcjonowania instytucji i organizacji społeczeństwa stają się coraz ważniejsze dla jego sukcesu w świecie, w którym pełno jest wzajemnych zależności i napięć. Prędkość adaptacji, jakość uczenia się i ciągłe doskonalenie wymagają pracy, zaangażowania wszystkich instytucji i organizacji. Nacisk lateralny ma wpływ na projektowanie zadań i procesów na poziomie makro oraz na sposób działania i efekty na poziomie mikro. Struktury lateralne i kompetencje (instytucje) integrujące muszą być z uwagą zaprojektowane tak, by zorganizowanie instytucji i swobodne organizowanie się społeczeństwa osiągnęły równowagę pośród wielu różnorodnych źródeł napięć. W ten sposób zmieniane byłyby procesy podstawowe, tak by wspierały mniej hierarchiczny model działania i organizowania się społeczeństwa.

Najbardziej fundamentalna zmiana będzie polegała na tym, że kompetencja w umiejętnościach organizacji pracy zespołowej będzie miała krytyczne znaczenie dla wkładu w osiągnięciu przewagi konkurencyjnej. Takie organizowanie się instytucji i społeczeństwa będzie musiało poradzić sobie z wyzwaniem, jakie stanowi promowanie kultury pracy zespołowej przy jednoczesnym zachowaniu poczucia ważnego wkładu i własnej wartości każdej jednostki.

Proces zmiany na dużą skalę, wymagany w przypadku organizowania się instytucji i społeczeństwa, nie polega na nauczaniu się wykonywania w lepszy sposób tego, co już zostało zrobione. Polega natomiast na zmianie w fundamentalnych założeniach i zasadach organizacyjnych.

Przystosowanie się do szybko zmieniającego się środowiska wymaga elastyczności i żywotności – umiejętności szybkiego uczenia się w środowisku, w którym technologia jest natychmiast kopiowana, informacje mogą płynąć przez cały świat bez żadnych trudności, a geolokalizacja nie stanowi istotnej przeszkody.

Państwo jako forma organizowania instytucji i społeczeństwa, które nauczy się, jak sprawnie i efektywnie sobą zarządzać, przetrwa. Będzie to jednak wymagało także posiadania umiejętności uczenia się nowych schematów działania i odrzucenia tych, które już nie pasują do nowych okoliczności.

Uczenie się i absorpcja z najlepszych rozwiązań od innych krajów będzie stanowiło przewagę nad konkurencją, jaką zdobędzie państwo jako organizacja przyszłości, niezależnie od efektów, form i zakresu deunifikacji czy globalizacji.

Bogusław J. Feder

Warszawa, czerwiec 2017

Wnioski

1. Badanie przeprowadzone w zakresie różnych form dialogu społeczno-gospodarczego objęło kraje UE. Uwzględnia ono zarówno instytucje publicznoprawne, jak i prywatnoprawne: zarówno te, które kształtowały się w niektórych krajach na przestrzeni wieku i przybrały postać rozwiązań konstytucyjnych w krajach rozwiniętych, jak i te powstałe w krajach aspirujących, transformacji, gdzie – w ramach teorii normatywnych – reguluje się, stymulując nowe instytucje dialogu i korzystając z doświadczeń krajów rozwiniętych. Ujawniło to dużą różnorodność form, poziomów regulacji oraz pewną konwergencję, czyli zbliżanie się, unifikację instytucji według celów, form i narzędzi dialogu.
2. Daje się wyróżnić trzy ścieżki i metody prowadzenia i instytucjonalizacji dialogu w obszarze szeroko rozumianych spraw społeczno-gospodarczych. Są to:
 - ▼ nurt samorządowy samorządów terytorialnego, gospodarczych, zawodowych i różnego typu form organizowania się ruchów społecznych i obywatelskich;
 - ▼ dialog społeczny sensu stricto ukształtowany na początku ubiegłego wieku, przez który rozumiało się tzw. dialog trójstronny, czyli prowadzony na linii związki zawodowe–pracodawcy–władza wykonawcza (rządy);
 - ▼ budowa organów władzy publicznej służących konsultacjom z organizacjami społecznymi, przedsiębiorcami i samorządami dla przygotowywania głównie polityk rozwoju i strategii realizacyjnych oraz podstawowych zmian regulacji (kodeksowych, ustaw organicznych, konstytucyjnych).

Jednak z czasem, a w szczególności już w pierwszej i teraz drugiej dekadzie XXI wieku widać proces unifikacji, wykorzystywania i przenikania się tych różnych form w kierunku wypracowywania instytucji, które uwzględniają tę różnorodność dla zdyskontowania w dialogu poszerzonego forum uczestnictwa – zarówno obywateli, jak i przedsiębiorców, samorządów i różnego typu organizacji.

3. Daje się zauważyć, co wymaga jednak przeprowadzenia dalszych badań i analiz, że różne formy i ścieżki dialogu uzupełniają się i dają efekt synergii. Do tradycyjnej formy większości instytucji publicznych dialogu trójstronnego włączane są samorządy, instytucje nauki i różnego typu organizacje. Natomiast rozwijają się równolegle samorządy, ich związki, w tym zarówno terytorialne, jak i gospodarcze (przedsiębiorców, osób samodzielnie wykonujących zawody), oraz różne formy dobrowolnych zrzeszeń, organizacji społeczeństwa obywatelskiego (stowarzyszenia kupieckie, izby gospodarcze, organizacje tzw. zielonych, konsumentów, monitorujących służbę zdrowia czy też gwarancje

- i przestrzeganie praw i wolności obywatelskich).
4. Widoczny jest też rozwój tych form i poszerzanie dialogu w celu objęcia nim możliwie wszystkich grup społecznych i organizacji, a także regulacja instytucji na poziomie prawa publicznego. W większości krajów funkcjonują co najmniej dwie instytucje o charakterze publicznoprawnym, które składają się na formę dialogu pomiędzy władzami publicznymi a obywatelami: w tym zarówno przedsiębiorcami, związkami, samorządami, jak i innymi organizacjami społecznymi. Są to właśnie różnego typu rady dialogu społecznego czy też konsultacyjne oraz równolegle funkcjonujące samorządy terytorialne i gospodarcze (przedsiębiorców) będące elementem wyłaniania reprezentacji i dwustronnego przepływu informacji na linii społeczeństwo–władza.
5. Jednocześnie wraz z budową, poszerzaniem kompetencji i włączaniem innych grup społecznych i organizacji w formy instytucji rad dialogu na poziomie krajowym rozwijane są i poszerzane formy dialogu terytorialnego w regionach, czasami już na poziomie podstawowych jednostek samorządu terytorialnego lub państwowych administracji lokalnej, czasami dla krajów, departamentów czy powiatów (hrabstw). Docenienie i stymulowanie takiego dialogu na poziomie lokalnym widać szczególnie na przykładzie Wielkiej Brytanii, co z uwagi na sposób rozwiązania tej kwestii i formy wsparcia tamtejszego rządu zasługuje na uwagę i zostało bliżej przedstawione w niniejszym opracowaniu.
6. W ramach prowadzonego badania i w samym opracowaniu oraz prezentacji jego ustaleń nie rozwinięto zagadnienia organizowania się reprezentacji samorządów terytorialnych. Powodem jest to, że prawie we wszystkich krajach są to formy ugruntowane, znacznie do siebie zbliżone i zapewniające uczestnictwo w sprawowaniu władzy publicznej i przejmowanie istotnych części zadań publicznych w imieniu własnym. Natomiast zróżnicowane i ciekawe są rozwiązania zapewnienia zarówno reprezentacji bezpośredniej samorządów terytorialnych, jak i organizacji (zrzeszeń, porozumień, związków) w instytucjach dialogu społeczno-gospodarczego, zarówno tych konstytucyjnych, jak i ustawowych. Jednoznacznie kształtuje się kierunek zapewnienia uczestnictwa reprezentacji samorządów terytorialnych zarówno w formach tradycyjnego dialogu trójstronnego, jak i w instytucjach rad społeczno-gospodarczych dla konsultacji polityk, strategii i regulacji różnych aspektów życia społeczno-gospodarczego.

1. Wstęp

Niniejsze opracowanie zawiera przegląd ścieżek budowy instytucji dialogu społeczno-gospodarczego w ujęciu historycznym oraz aktualnych form dialogu społecznego z udziałem przedsiębiorców, związków i samorządów w różnych krajach.

W większości krajów UE dialog jest prowadzony w ramach instytucji, takich jak rady lub komisje dialogu społecznego/gospodarczego, samorządy terytorialne i gospodarcze oraz zrzeszenia czy federacje związków. W niniejszym opracowaniu przedstawiamy głównie praktykę i modele dialogu trójstronnego i wielostronnego na poziomie ogólnokrajowym, a także powiązane, współuczestniczące instytucje publicznego samorządu gospodarczego. Źródłem pewnych danych, wypisów oraz niektórych cytatów jest m.in. *Polska w dialogu. Tradycja. Zmiany. Porównanie. Perspektywy*¹ oraz opracowania agend UE i poszczególnych krajów. Powołanie instytucji dialogu trójstronnego w świecie zachodnim stało się możliwe w dużej mierze dzięki osiągnięciu względnej współpracy oraz równowagi między pracą a kapitałem, a także interesem państwa lub określonych władz terytorialnych, także regulacji stosunków i konfliktów w obszarze czynników produkcji. Jak pisze J. Gardawski za A. Hassel, równowaga ta była funkcją obecności na arenie stosunków przemysłowych silnych i scentralizowanych związków zawodowych, co pozwalało na ustanawianie długotrwałej stabilnej współpracy z rządami². Okres fordowski, to znaczy ukształtowany w latach 20.-30. XX w. model dialogu trójstronnego, zakładał rozwój negocjacji zbiorowych (ang. collective bargaining) oraz formy kontaktów określanych w języku angielskim jako tripartite concertation, odnoszących się do zinstytucjonalizowanych układów, zwykle na poziomie narodowym, które umożliwiają wspólne, wieloaspektowe działanie w układzie trójstronnym (przedstawiciele rządu, pracodawców i pracobiorców). W rezultacie stanowi to podstawę prowadzonej przez

państwo polityki ekonomicznej i społecznej. Zauważmy też, że wszędzie na świecie pierwsze wykształciły się samorządy gospodarcze, najpierw handlowe, rzemieślnicze, a następnie kupieckie.

Globalizacja i intensywna konkurencja międzynarodowa ze względu na „tańsze” (kiedyś Chiny, teraz Bangladesz) rynki pracy wymusiła na krajowych partnerach społecznych odświeżenie formuły trójstronności. Badacze przedmiotowej materii są zasadniczo zgodni, że mimo osłabienia tendencji neokorporatystycznych i ruchu związkowego trójstronność nadal powinna i może, choć w mniejszym zakresie, odgrywać ważną rolę w kształtowaniu polityki społeczno-gospodarczej. M. Rhodes w *Competitive Corporatism and Welfare Reform* wspomina o nowym typie korporatyzmu, tzw. competitive corporatism. Jest to taka formuła relacji trójstronnych, w której partnerzy społeczni zawierają pragmatyczne, krótkotrwałe porozumienia.

Nie jest to, parafrazując Rhodes’a, rozwiązanie doskonałe, ale i tak te „nacjonalistyczne koalicje na rzecz wydajności”, jak je nazywa, są lepsze aniżeli utylitarne narzędzia polityki stosowane przez fundamentalistów spod znaku „neoliberalizmu”³. Na znaczenie i rolę dialogu wskazują także inni autorzy, podkreślając w tym zakresie np. znaczenie porozumień trójstronnych związanych z wprowadzaniem waluty europejskiej w poszczególnych krajach. W konsekwencji dzięki tym porozumieniom udało się, z jednej strony, zahamować żądania płacowe, a z drugiej ograniczyć niepokoje społeczne. Układy te stały się synonimem dzielenia odpowiedzialności aktorów społecznych⁴.

J. Visser i A. Hemerijck w swojej pracy poświęconej rozwojowi korporatyzmu w Holandii używają określenia „korporatyzm innowacyjny” w odniesieniu do instytucji korporatystycznych w warunkach uznawanych interesów wszystkich stron funkcjonujących z poszanowaniem zasady dialogu⁵. Co ważne, zmienia się również skład instytucji trójstronnych z uwagi na organizowanie się i wzrost znaczenia innych grup interesariuszy (samorządy lokalne, zawodowe, NGO). Do dialogu są włączani w ramach nowych instytucji lub częściej zapraszani przedstawiciele innych grup interesu, zarówno samorządów, jak i NGO – dotychczas znajdujących się na „peryferiach” dialogu społecznego.

¹ R. Towalski, *Nowe otwarcie – nowe szanse dla dialogu* [w:] A. Zybała, *Polska w dialogu. Tradycja. Zmiany. Porównanie. Perspektywy*, Warszawa 2016, s. 10-11.

² J. Gardawski, *Dialog społeczny w Polsce. Teoria, historia, praktyka*, Warszawa 2009, s. 73.

³ M. Rhodes, *The Political Economy of Social Pacts. Competitive Corporatism and Welfare Reform* [w:] P. Pierson, *The New Politics of the Welfare State*, Oksford 2001, s. 165-194.

⁴ P. Pochet, G. Fajertag, *New Era of Social Pacts in Europe* [w:] G. Fajertag, P. Pochet, *Social Pacts in Europe. New Dynamics*, Bruksela 2000, s. 9-41.

⁵ A. Hemerijck, M. van der Meer, J. Visser, *Innovation through Co-ordination. Two decades of Social Pacts in the Netherlands* [w:] G. Fajertag, P. Pochet, *Social Pacts in Europe. New Dynamics*, Bruksela 2000, s. 257-279.

Wyniki badań prowadzonych w tym zakresie prezentują bardzo silne zróżnicowanie pomiędzy ciałami trójstronnymi funkcjonującymi w poszczególnych krajach.

We Francji działa Conseil Economique et Social (CES), w której zasiada 231 członków reprezentujących związki zawodowe, reprezentantów przedsiębiorców, spółdzielni i członków stowarzyszeń pożytku publicznego, a także stowarzyszeń rodzinnych i rządu. We Włoszech Narodowa Rada Gospodarcza i Zatrudnienia (CNEL) skupia reprezentantów: pracobiorców, pracodawców, samozatrudnionych, stowarzyszeń promujących usługi społeczne i wolontariat. Na naszych oczach dokonuje się zjawisko dyfuzji dialogu społecznego z dialogiem obywatelskim. Ten tradycyjnie uznawany za społeczny, a więc przede wszystkim trójstronny (czyli prowadzony z udziałem pracodawcy, pracobiorcy i władzy publicznej) rząd spotyka się z równoległym, aczkolwiek dużo później rozwijanym dialogiem obywatelskim w rozumieniu włączania najpierw na poziomie samorządów miejskich, gminnych, teraz ogólnie terytorialnych, a także na poziomie krajów różnych form zrzeszania się dla celów nie tylko związanych ze stosunkami pracy lub politycznymi, lecz także tych poświęconych rozwojowi lokalnemu, środowiskowemu, kulturalnemu, zdrowotnemu czy nawet sportowi, turystyce itp. To, co dzisiaj nazywamy środowiskiem engeosów, ma początek w różnych ruchach społecznych nieuwarunkowanych stricte politycznie czy związanych z konfliktem między przedsiębiorcami a pracownikami, lecz z warunkami życia, zdrowia i funkcjonowania w określonych społecznościach czy na określonym terytorium. Dla osiągnięcia spokoju społecznego niezbędnego zarówno w aglomeracjach miejskich, jak i na wsi z uwagi na oczekiwania przedstawicieli rolnictwa oraz władz lokalnych – czy to samorządów terytorialnych, czy to władz rządowych – włączanie tych nowych form organizowania się i aktywności ludzi stało się niezbędne. Towarzyszyły temu zarówno rozwój idei, form republikańskich, jak i idee społeczeństwa obywatelskiego i zasady pomocniczości. Dlatego też rośnie liczba zwolenników pomysłu wzmocnienia współpracy partnerów w sferze obywatelskiej. Równie wielu zwolenników ma też teza o zacierającej się granicy pomiędzy dialogiem społecznym i dialogiem obywatelskim. Ma to ich zdaniem związek z przejściem od społeczeństwa przemysłowego do społeczeństwa obywatelskiego, jak piszą De Munck i Ferreras, przejścia od społeczeństwa negocjacji i przetargu do społeczeństwa deliberacji. W takim ujęciu „stare organizacje przedstawicielskie” tracić mają na znaczeniu⁶. Rozwojowi tego dialogu towarzyszy wykształcanie się korporacji lub samorządów, różnych form zrzeszania lub uczestnictwa powszechnego po stronie przedsiębiorców i pracobiorców.

Zadania wykształconych już na początku XX w. izb przemysłowo-handlowych w modelu publicznym

i prywatnym są podobne, bo interesy przedsiębiorców są wszędzie takie same. Różnica polega jedynie na tym, że izby w systemie prawa publicznego działają na tej samej zasadzie, co organy administracji publicznej. Ergo, są one zdecentralizowaną formą tej administracji w dziedzinie gospodarczej, mają osobowość publicznoprawną i władztwo administracyjne (imperium), nadane im mocą ustawy, a także legitymują się statusem instytucji samorządu gospodarczego. Ich przewaga nad izbami przemysłowo-handlowymi działającymi w systemie prawa prywatnego polega na tym, że jako instytucje obligatoryjne skupiają wszystkich przedsiębiorców danego regionu, są równoprawnym partnerem organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego na szczeblu regionu, czyli województwa. Natomiast izby drugiego typu są stowarzyszeniami prywatnoprawnymi, nie mają charakteru obligatoryjnego, nie powstają w drodze uchwalania ustawy, lecz z woli grupy przedsiębiorców, nie mają też władztwa administracyjnego, nie są więc równorzędnym partnerem organów administracji publicznej – ani rządowej, ani samorządu terytorialnego.

Izby modelu anglosaskiego nie są, co do zasady, upoważnione i zdolne do reprezentowania w pełnym zakresie interesów ogółu społeczności przedsiębiorców, a jedynie małych grup właścicieli firm w układzie branżowym lub dużych i największych reprezentowanych przez kluby i izby. Przedsiębiorcy zaś – mikro- i małych firm działających w systemie modelu anglosaskiego – nie mają w zasadzie, poza właśnie radami dialogu, żadnej istotnej o zasięgu krajowym bądź państwa instytucji zawodowej, która mogłaby reprezentować ich interesy wobec organów administracji rządowej i wywierać realny wpływ na ład rynkowy oraz politykę i regulacje gospodarcze w kraju. Nie oznacza to jednak, że utrwalony i możliwy do egzekwowania nawet w sądach zwyczaj oraz relacje z parlamentem i Izbą Lordów nie dają możliwości działania w różnych utrwalonych w tradycji formom lobbingu.

6 J. De Munck, I. Ferreras, *Moving Beyond the Democratic Deficit, Combining Deliberation, Bargaining and Experimentation*, materiał przygotowany na konferencję RT2 High – level Roundtable: Beyond the Social – Civil Dialogue Dichotomy, Bruksela 2009 r. [w:] R. Towalski, *Nowe otwarcie – nowe szanse dla dialogu społecznego* [w:] A. Zybała, *Polska w dialogu. Tradycja. Zmiany. Porównanie. Perspektywy*, Warszawa 2016, s. 13-14.

2. Kategorie i formy instytucji dialogu

Analizując określony w tytule aspekt materii, stwierdzić należy, że przykładem takiego samorządu był „samorząd” miast średniowiecznej Europy, który powstał już w początkach feudalizmu i funkcjonował do końca XVII w. w formie zrzeszeń prawa prywatnego. Prowadził on dialog z władzami publicznymi miast, miast-państw zarówno księstw typowo feudalnych, jak i autonomicznych krajów. Innym przykładem samorządu w znaczeniu socjologicznym były średniowieczne zrzeszenia kupców, armatorów floty handlowej i rzemieślników. Pierwsza wzmianka o takiej korporacji pochodzi z IX w. i dotyczy związku kupieckiego w Barcelonie. Nosił on nazwę *Consulado del Mar*, czyli konsulatu morskiego. W miastach portowych dzisiejszej Hiszpanii działały też później podobne do niego zrzeszenia zwane kolegiami kupieckimi. Można wskazać także miasta włoskie i ich formy związkowe. Z kolei we Francji działała w 1599 r. w Marsylii rada handlu, która w 1650 r. przyjęła nazwę izby handlu. Wcześniej izby tego typu działały już na obszarze dzisiejszej Belgii – w Brugii i Antwerpii. Najstarsza wzmianka o tej ostatniej pochodzi z 1485 roku. Należy wspomnieć też o gildiach niemieckich i wzorowanych na nich gildiach polskich w Gdańsku i Krakowie⁷. Wszystkie te działające w okresie feudalizmu korporacje kupieckie, a także cechy rzemieślnicze były korporacjami prywatnoprawnymi (jednak średniowieczne rzemiosła poza cechami dobrowolnym (jednak świadczenie rzemiosła poza cechem było trudne wobec braku dostępu do rynku, opłat i kar); nie miały władztwa administracyjnego, nie były więc izbami samorządu gospodarczego w znaczeniu teorii prawa administracyjnego, czyli podmiotami zdecentralizowanej administracji publicznej – były natomiast stowarzyszeniami o charakterze lokalnym. W rezultacie działania ich ograniczały się w większości do określonego miasta, które stanowiło centrum handlowe najbliższego otoczenia. Istotnym wyjątkiem była tu hanza. Przesłanki, w wyniku których izby gospodarcze uzyskały mocą ustawy władztwo administracyjne i stały się de facto podmiotem zdecentralizowanej administracji publicznej, partnerem równoprawnym i niezawisłym od administracji rządowej, powstały dopiero w okresie kapitalizmu w Anglii, a ich osobowość prawną uregulowała rewolucja francuska w 1789 roku.

W wyniku tego złożonego procesu historycznego powstały przesłanki rozszerzenia skali samorządności

obywatelskiej i pojawienia się nowych form samorządu, w tym samorządów zawodowych i samorządu gospodarczego, jako zdecentralizowanej administracji publicznej w sferze gospodarczej. Było to stricte nowatorskie rozwiązanie w dziedzinie instytucji działania zbiorowego przedsiębiorców na rzecz ładu rynkowego w gospodarce kapitalistycznej, notabene zwiększające rolę czynnika obywatelskiego, a także ograniczenie czynnika urzędniczego, czyli biurokracji rządowej. Nastąpiło to jednakże dopiero w połowie XIX w., o czym będzie mowa w dalszej części niniejszego opracowania.

Przywołując początki współczesnych regulacji powszechnego samorządu gospodarczego, które znajdujemy we Francji, trzeba również przywołać okoliczności powstania warunków dla nich. Niezbędna dla ekspansji strategia gospodarcza Napoleona zyskała poparcie najbardziej wpływowych kół francuskiej burżuazji: fabrykantów, bankierów i kupców. Bonaparte, otaczając przemysł staranną opieką, stosując na dużą skalę interwencjonizm państwowy w postaci cel ochronnych i kredytów inwestycyjnych z państwowego systemu bankowego, usiłował – jak należy sądzić – cały ten proces industrializacji podporządkować państwu i jego polityce imperialnej. W tym też celu w miejsce zlikwidowanych na początku rewolucji starych izb handlowych powołał on w 1802 r. na mocy dekretu konsularnego, 23 nowe izby handlowe, z izbą paryską na czele. Wartym podkreślenia jest, że w tym zakresie izby te istotnie różniły się od starych izb statusem prawnym. Te ostatnie były mianowicie korporacjami prywatnoprawnymi o członkostwie fakultatywnym; natomiast napoleońskie izby handlu były po raz pierwszy w dziejach instytucji działania zbiorowego kupców i innych grup interesu korporacjami publicznoprawnymi: miały z mocy dekretu konsularnego członkostwo obligatoryjne i charakter powszechny; obejmowały ogół społeczności przedsiębiorców, prowadzących działalność gospodarczą na obszarze ich jurysdykcji w dziedzinie przemysłu, handlu, bankowości, transportu morskiego i lądowego oraz rzemiosła. Miały one także zasięg departamentu.

W drugiej połowie XIX w., zanim francuskie izby handlu przekształciły się z korporacji zależnych w korporacje niezależne od administracji rządowej, stały się podmiotami zdecentralizowanej administracji publicznej, czyli organami państwa, nie rządu, zdolnymi do stanowienia aktów z zakresu imperium.

Przełomowe znaczenie dla tej transformacji miała rewolucja, która wybuchła w 1848 r. i przeszła do historii Europy pod nazwą Wiosny Ludów. Celem tego przewrotu,

⁷ S. Wykretowicz, *Rozwój samorządu korporacyjnego jako zdecentralizowanej administracji publicznej* [w:] *Studia z badań nad samorządem*, „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu” nr 21. Poznań 2008, s. 17.

który objął swoim zasięgiem większość krajów kontynentu, było obalenie ostatnich monarchii absolutnych i zwycięstwo demokracji obywatelskiej, czyli dokończenie przemian społecznych i gospodarczych zapoczątkowanych z górą pół wieku wcześniej przez Wielką Rewolucję Francuską (1789). Monarchie absolutne jako relikty feudalizmu w Prusach i Austrii – największych państwach obszaru niemieckiego – zostały obalone, a na ich gruzach powstały ustroje bliższe demokracji obywatelskiej w formie monarchii konstytucyjnej.

Inna była droga do samorządu w Niemczech. Niemieckie mieszczaństwo w połowie XIX w. było politycznie niejednoczne, ekonomicznie słabsze od francuskiego czy belgijskiego; w przemyśle przeważała jeszcze manufaktura, stąd bardziej uległe junkrom, czyli feudalnym właścicielom ziemskim, społecznej i politycznej ostoi absolutyzmu. Ci ostatni dominowali w administracji rządowej i w wojsku. W tej sytuacji burżuazja niemiecka stanęła przed alternatywą: demokracja i pewna koncentracja za cenę rewolucji (i „przelewu krwi”) czy wprowadzenie pewnych swobód liberalnych za cenę kompromisu. Wybrała to drugie⁸. Jedną z takich „swobód liberalnych”, zdobyczą owego historycznego kompromisu, było uzyskanie przez niemieckie sfery gospodarcze samorządu gospodarczego. Był to duży sukces niemieckiego mieszczaństwa, zwłaszcza jego kół gospodarczych związanych z przemysłem, bankowością i handlem. Dzięki samorządowi społeczność przedsiębiorców uzyskała status wspólnoty samorządowej jako podmiotu zdecentralizowanej administracji państwowej. W konsekwencji samorząd gospodarczy w istotny sposób zmienił pozycję ekonomiczną i polityczną przedsiębiorców, uczynił ich siłą wiodącą w rozwoju cywilizacyjnym społeczeństwa kapitalistycznego. W Austrii – podobnie jak we Francji – izbom samorządu gospodarczego nadano miano izb handlu, później zmieniając tę nazwę na izby handlu i przemysłu. Natomiast w Prusach izbom tym również nadano nazwę izb handlu, ale w języku potocznym nazywano je izbami przemysłowo-handlowymi⁹. Izby austriackie i pruskie, podobnie jak izby napoleońskie, miały ustrój korporacji publicznoprawnej o obligatoryjnym członkostwie, ale niemieckie różniły się od tych ostatnich tym, że miały władztwo administracyjne: były pierwszymi w dziejach korporacji samorządu w znaczeniu teorii prawa administracyjnego. Powoływane w drodze ustawy w celu wykonywania zadań publicznych i stanowienia aktów władczych znajdowały się, w przeciwieństwie do izb napoleońskich, pod jurysdykcją instytucji państwowych, nie rządu. Dlatego można uznać, że Niemcy są ojczyzną samorządu gospodarczego, podobnie jak Francja z czasów pierwszej republiki ojczyzną samorządu terytorialnego. To z uwagi na formę zorganizowania i status samorządu gospodarczego przedsiębiorcy ze zbiorowości indywidualnych, rozproszonych jednostek prywatnych stali się zorganizowaną zbiorowością publicznoprawną, czyli wspólnotą

samorządową wyposażoną we władztwo administracyjne do wykonywania zadań publicznych w sferze gospodarczej, przejętych od administracji rządowej na podobieństwo wspólnot lokalnych (gminnych) samorządu terytorialnego. Dzięki samorządowi gospodarczemu społeczność przedsiębiorców stała się – w obszarze zadań delegowanych na izby przemysłowo-handlowe – podmiotem administracji państwowej: zyskała w relacjach z administracją rządową status równoprawnego partnera, nie petenta. W rezultacie skonstatować należy, że na tym właśnie polega istota samorządu gospodarczego rozumianego jako podmiot publiczny działający w obszarze zdecentralizowanej administracji państwowej.

W drugiej połowie XIX w. w Europie wykształciły się wskazane wyżej dwa modele izb gospodarczych: a) izby gospodarcze samorządu gospodarczego, czyli korporacje publicznoprawne o uczestnictwie obligatoryjnym i władztwie administracyjnym, b) izby gospodarcze stowarzyszeniowe, czyli korporacje prywatnoprawne o członkostwie dobrowolnym bez władztwa administracyjnego¹⁰. Według innego podziału, który przyjął się w literaturze przedmiotu, pierwsze izby zaliczane są do tzw. modelu francuskiego z racji ich działania w systemie prawa publicznego. Oprócz Niemiec, gdzie w istocie powstał, model ten przyjął się w większości państw Europy kontynentalnej, a w okresie międzywojennym także w Polsce. Drugi model lub raczej zbiór form, z natury bardziej zróżnicowany, jest zwany anglosaskim.

Obecnie izby w typowym modelu francuskim występują w następujących państwach Unii Europejskiej: Austrii, Francji, Grecji, Hiszpanii, Holandii, Luksemburgu, Niemczech, Słowenii i we Włoszech. Większość z drugiej grupy izb należy do tzw. modelu anglosaskiego, aczkolwiek o bardzo zróżnicowanej proveniencji. Izby gospodarcze modelu francuskiego mają ustrój korporacji prawa publicznego; dysponują uczestnictwem ex lege i władztwem administracyjnym; są instytucjami samorządu gospodarczego w znaczeniu teorii prawa administracyjnego, czyli podmiotami zdecentralizowanej administracji państwowej; w relacjach z administracją rządową i samorządu terytorialnego znajdują się w pozycji równoprawnego partnera. Wśród tych izb niemieckie izby przemysłowo-handlowe stały się pod względem ustroju prawnego i zadań ustawowych wzorem dla izb modelu francuskiego w innych krajach. Podstawę prawną niemieckich izb przemysłowo-handlowych stanowi ustawa federalna z 18 grudnia 1956 roku¹¹. Określa ona jednolite ramy organizacyjne niemieckich izb, ale dopuszcza także rozszerzenie tych ram o specyfikę gospodarczą, a niekiedy i historyczną krajów związkowych (landów). Natomiast niezmienny i wspólny dla wszystkich izb niemieckich pozostaje ich status prawny: wszystkie są korporacjami prawa publicznego, o uczestnictwie z mocy ustawy i o władztwie administracyjnym. Są instytucjami samorządu gospodarczego w znaczeniu teorii prawa administracyjnego i w granicach ustawy są

8 M. Żywczyński, *Historia powszechna 1789-1870*, Warszawa 1964, s. 329.

9 „Dziennik Rządowy m. Krakowa”, nr 62-65 z 10 marca 1849 r. (Archiwum Państwowe w Krakowie); V. Valentin, *Geschichte der deutschen Revolution 1848-1849*, Berlin 1939, s. 340; *Zeugnisse der Zeit: 125 Jahre Deutscher Industrie – und Handelstag*, Bonn 1986, s. 11.

10 S. Wykretowicz, *Powstanie i rozwój samorządu gospodarczego w Europie i w Polsce [w:] Spór o samorząd gospodarczy w Polsce*, Poznań 2005, s. 20.

11 Ustawa federalna z dnia 18 grudnia 1956 r.

niezawisłe od administracji rządowej i samorządu terytorialnego – są podmiotami zdecentralizowanej administracji państwowej. W Republice Federalnej Niemiec działa około 3,6 mln przedsiębiorstw zrzeszonych w 82 izbach przemysłowo-handlowych: przeciętna liczba przedsiębiorców zrzeszonych w izbie wynosi od 40 do 50 tys. członków, z których 1/3 wpisana jest do sądowego rejestru handlowego i spółdzielczego – są to spółki prawa handlowego, spółdzielnie i inne osoby prawne, raczej przedsiębiorstwa duże i największe. Pozostali przedsiębiorcy – osoby fizyczne, spółki ciche

i cywilne (około 65%) – to właściciele małych i średnich przedsiębiorstw, które podlegają ewidencji w urzędach samorządu gminnego¹² i ujawnione są w rejestrze krajowym.

.....
¹² *Bundesgesetz zur vorläufigen Regelung des Rechts der Industrie- und Handelskammern von 18. December 1956*, w: *Deutscher Industrie- u. Handelstag – DIHT*, Oktober 2000, s. 16.

3. Przegląd regulacji prawnych w zakresie rad społeczno-gospodarczych, społecznych i samorządów w krajach UE

W pierwszej grupie funkcjonują na szczeblu krajowym rozmaicie określane rady społeczno-gospodarcze (ekonomiczne) lub komisje trójstronne. Działają one w Austrii (od 1948 r.), Belgii (1948), Bułgarii (2001), Czechach (1990), Finlandii (1966), Grecji (1994), Hiszpanii (1991), Holandii (1950), we Francji (1958), w Irlandii (1963), na Litwie (1995), w Luksemburgu (1966), na Maltcie (2001), w Polsce (1994), Portugalii (1991), Rumunii (1997), Słowacji (2005), Słowenii (1994), na Węgrzech (2002) i we Włoszech (1957).

W czterech państwach – w Grecji, Hiszpanii, Portugalii i we Włoszech – instytucje dialogu społecznego mają rangę konstytucyjną. Ich ustrój i skład reguluje konstytucja, a zasady funkcjonowania ustawy. W państwach, które dokonały instytucjonalizacji tego dialogu, geneza tych organizacji wywodzi się przede wszystkim z doświadczeń ze stosunków przemysłowych. W niektórych państwach, tak jak w Belgii, sięgają one do drugiej połowy XIX wieku.

Zawsze uczestnikami dialogu społecznego są co najmniej związki zawodowe, organizacje pracodawców oraz rząd. Obecnie w większości krajów dialog ten poszerza się o innych uczestników. Przykładowo, w Grecji w skład tamtejszej Rady Ekonomicznej i Społecznej wchodzi także przedstawiciele organizacji rolniczych, samozatrudnieni, władze lokalne, konsumenci, bankowcy i inni profesjonaliści. W jej belgijskim odpowiedniku (Conesil National du Travail) reprezentowane są dodatkowo wolne zawody, we Francji – organizacje ekologiczne, w Irlandii – organizacje pozarządowe i społeczności lokalne, w Finlandii – prezesi banku centralnego i szef izby handlowej, w Holandii

– niezależni eksperci wyznaczeni przez monarchę, a na Słowacji – np. organizacje rektorów¹³.

Wyniki badań ogłoszonych w formie Europejskiego Indeksu Partycypacji prowadzą do wniosku, że istnieje silna pozytywna korelacja pomiędzy poziomem rozwoju dialogu obywatelskiego a dialogu społecznego.

Formuluje się również tezę, że dialog obywatelski rozwija się znacznie lepiej w państwach, które mają dobrze utrwalone praktyki dialogu społecznego w sferze stosunków pracy, a także – jak się wydaje – w świetle danych przedstawionych w niniejszym opracowaniu tam, gdzie funkcjonuje powszechny samorząd gospodarczy. Doświadczenia partnerstwa z udziałem pracobiorców oraz pracodawców, jak się podnosi, przygotowywały rządzących i społeczeństwa w różnych wymiarach – normatywnym, kulturowym i instytucjonalnym – także do podobnych zachowań w innych obszarach życia społecznego, a więc dając podstawy do prowadzenia dialogu obywatelskiego.

Przykładowo, badania empiryczne przeprowadzone w Niemczech, Polsce i na Węgrzech dowodzą (co jest zarazem oczywiste), że bardziej partnerskie stosunki pracy sprzyjają upowszechnianiu partycypacyjnego stylu zarządzania w przedsiębiorstwach. Natomiast słabość lub brak takich stosunków generuje zapotrzebowanie na autorytarny styl kierowania, który przeważa w Polsce.

.....
¹³ K. Jasiński, *Sprężenie między dialogiem społecznym i obywatelskim w Polsce na tle państw Unii Europejskiej* [w:] A. Zybala, *Polska w dialogu. Tradycja. Zmiany. Porównanie. Perspektywy*, Warszawa 2016, s. 57-58.

Wydaje się zatem, że jednym ze sposobów wzmacniania przejścia od postaw autorytarnych do partycypacyjnych jest równoległa, ale i komplementarna rozbudowa dialogu i partnerstwa w różnych obszarach życia społecznego. Trzeba się zgodzić, że trudno oczekiwać wysokiej jakości dialogu obywatelskiego, jeśli nie będzie miał on zakorzenienia w sprawnym, satysfakcjonującym dialogu społecznym¹⁴.

W państwach Unii Europejskiej zasadniczą przesłanką pojawienia się rozwoju koncepcji dialogu obywatelskiego stało się poszukiwanie nowego modelu demokracji, który miałby przeciwdziałać zmniejszeniu się partycypacji obywateli w sferze publicznej. Proces ten, w krajach członkowskich UE określany jako kryzys demokracji parlamentarnej, na szczeblu instytucji Unii Europejskiej jest opisywany w kategoriach deficytu demokracji. W obu przypadkach występują wyraźne ograniczenia i asymetrie w zakresie reprezentacji interesów, jak pokazują to badania, a także prowadzi to do narastania zjawiska wyobcowania elit władzy, w tym przewagi interesów partyjnych i gospodarczych nad preferencjami społecznymi. W teorii demokracji remedium wobec tego rodzaju tendencji upatruje się w nowych interpretacjach dobra wspólnego, zasadzie pomocniczości (subsydiarności) państwa i otwarcia administracji publicznej na współpracę z organizacjami społecznymi oraz aktorami gospodarczymi, której sprzyjałyby zmiany charakteru sfery publicznej i dynamiczny rozwój nowych technologii informacyjnych. Ich przykładem są interaktywne serwisy poświęcone konsultowaniu kwestii politycznych czy możliwości głosowania przez komputer, określane mianem „e-demokracji”.

Istotnego uzasadnienia dostarczyły w tym zakresie także koncepcje good governance zakładające, że zarządzanie sferą publiczną powinno włączać aktorów działających na różnych poziomach i w rozmaitych obszarach życia społecznego w realizację aktywności podejmowanych przez administrację rządową i samorządową. Stały się te koncepcje podstawą rozwijania w postulatach „demokracji deliberatywnej” dialogu akcentujących rolę dyskusji i debaty publicznej „demokracji uczestniczącej” nakierowanej na wzmacnianie form uczestnictwa obywatelskiego w referendach, lokalnych wspólnotach, miejscach pracy, w obrębie partii politycznych i grup nacisku lub „demokracji stowarzyszeniowej”.

Początki europejskiego dialogu społecznego upatruje się w traktacie powołującym do życia Europejską Wspólnotę Węgla i Stali z 1951 r.¹⁵ oraz w traktacie rzymskim z 1957 roku¹⁶. To jego wstępna forma instytucjonalizacji i konsultacji. Z kolei wymiar negocjacyjny wywodzi się z tzw. procesu Val Duchesse¹⁷ z 1985 r., natomiast

rozwinęty został w porozumieniu europejskich partnerów społecznych w sprawie polityki społecznej w 1991 roku. Proces ten doprowadził do stworzenia protokołu społecznego załączonego do traktatu z Maastricht w 1993 r.¹⁸, a następnie ujętego w treści traktatu amsterdamskiego w 1997 roku¹⁹. Następnie Komisja przyjęła komunikat w sprawie dostosowania i propagowania dialogu społecznego na szczeblu wspólnotowym²⁰ oraz decyzję z dnia 20 maja 1998 r. dotyczącą sektorowego wymiaru europejskiego dialogu społecznego i tworzącą europejskie komitety sektorowego dialogu społecznego (dalej zwane „komitetami”)²¹. Komitety te zapewniają przestrzeń dla budowania zaufania, dzielenia się informacjami, prowadzenia dyskusji, konsultacji, negocjacji oraz wspólnych działań.

Już w 1993 r. w UE rozpoczęto debatę na temat dalszego rozwoju dialogu obywatelskiego. Komisja Europejska opublikowała wówczas „Zieloną Księgę” (1993 r.), a później także „Białą Księgę Europejskiej Polityki Społecznej” (1994). Problematykę tę dyskutowano na szczycie UE w Laeken (2000) i podejmowano jako temat w „Białej Księdze Europejskiego Systemu Rządzenia” z 2001 roku. W grudniu 2002 r. Komisja Europejska uporządkowała formy i zasady prowadzenia konsultacji społecznych, a Komitet Gospodarczy i Społeczny jako organ doradczy Rady oraz Komisji Europejskiej wyraził opinię dotyczącą reprezentatywności europejskich organizacji społeczeństwa obywatelskiego w dialogu obywatelskim (2006). Znaczenie dialogu obywatelskiego potwierdza Traktat Lizboński (2009)²², który rozpatruje tę formę demokracji pośredniej jako zasadę rządzenia i uzupełnienia demokracji bezpośredniej. Traktat ten w art. 11. wprowadził postanowienia dotyczące zajmowania stanowiska w sprawach unijnych przez obywateli i reprezentatywne organizacje społeczne obywateli Unii oraz zasadę prowadzenia dialogu z takimi organizacjami. Unia Europejska uznaje dialog społeczny za jeden z filarów europejskiego modelu społecznego oraz za narzędzie spójności i odporności społecznej. Przekonanie to potwierdziło się wraz z wejściem w życie traktatu lizbońskiego. Nowy art. 152 traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) podkreśla zaangażowanie Unii w propagowanie roli europejskich partnerów społecznych oraz wspieranie dialogu społecznego. Uznaje się w nim również niezależność europejskich partnerów społecznych²³. Uzupełniając ponadsektorowy dialog społeczny, sektorowy dialog społeczny staje się coraz ważniejszym

¹⁸ Traktat o Unii Europejskiej z dnia 11 grudnia 1951 r.

¹⁹ Traktat z Amsterdamu z dnia 17 czerwca 1997 r. zmieniający traktat o Unii Europejskiej, traktaty ustanawiające Wspólnoty Europejskie oraz niektóre związane z nim akty.

²⁰ Komunikat Komisji „Dostosowanie i propagowanie dialogu społecznego na szczeblu wspólnotowym”, COM(1998)322 wersja ostateczna z 20 maja 1998 r. oraz załączona do niego decyzja Komisji 98/500/WE; Dz.U. L 225 z 12.8.1998, s. 27.

²¹ Decyzja 95/500/WE z dnia 20 maja 1998 r. w sprawie promocji dialogu między partnerami społecznymi na szczeblu europejskim.

²² Traktat z Lizbony zmieniający Traktat o Unii Europejskiej i traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską z dnia 13 grudnia 2007 r.

²³ Artykuł 152 TFUE: „Unia uznaje i wspiera rolę partnerów społecznych na swoim poziomie, uwzględniając różnorodność systemów krajowych. Ułatwia ona dialog między nimi, szanując ich autonomię. Trójstronny szczyt społeczny do spraw wzrostu i zatrudnienia przyczynia się do dialogu społecznego”.

¹⁴ K. Jasiecki, *Sprzężenie między dialogiem społecznym i obywatelskim w Polsce na tle państw Unii Europejskiej* [w:] A. Zybala, *Polska w dialogu. Tradycja. Zmiany. Porównanie. Perspektywy*, Warszawa 2016, s. 59-60.

¹⁵ Traktat paryski z dnia 18 kwietnia 1951 r. powołujący Europejską Wspólnotę Węgla i Stali.

¹⁶ Traktat z dnia 25 marca 1957 r. ustanawiający Europejską Wspólnotę Węgla i Stali.

¹⁷ Proces dialogu społecznego z Val Duchesse ustanowiony w 1985 r.

elementem narzędzia europejskiego systemu rządów, jakim jest właśnie dialog społeczny. Na wspólny wniosek europejskich partnerów społecznych działających w danym sektorze komisja kontynuuje tworzenie kolejnych komitetów w sektorach, w których spełnione są warunki decyzji z 1998 roku. Europejscy partnerzy społeczni muszą mieć więc krajowych członków stowarzyszonych w kilku krajach; organizacje stowarzyszone muszą być uznane za krajowych partnerów społecznych (reprezentatywność na poziomie krajowym); powinny być w stanie negocjować i przyjmować umowy na szczeblu europejskim (zdolność do negocjacji); powinny mieć właściwe struktury i potrafić zapewnić skuteczne uczestnictwo w dialogu. Reprezentatywność na szczeblu europejskim jest oparta na kombinacji tych trzech kryteriów i regularnie monitorowana przez komisję²⁴.

W Polsce pomimo coraz częściej zgłaszanej przez różne grupy społeczne, samorządy i NGO-sy potrzeby modyfikacji instytucjonalnych form artykulacji i reprezentacji ich interesów nie udało się wypracować powszechnie akceptowanej definicji dialogu obywatelskiego, a tym bardziej jakości trwałych instytucji poza próbą rozwoju Rady Dialogu Społecznego. Po ponad 26 latach rozwoju demokracji wydaje się jednak, że zachodzi konieczna i uzasadniona potrzeba dalszego rozwoju i wzmacniania modelu społeczeństwa obywatelskiego, w którym to obywatele decydują o ważnych dla nich sprawach. Nie tylko poprzez uczestnictwo w wyborach, ale też przez szersze postrzeganie rzeczywistości. Państwo, jako główny kreator systemu prawnego, nie powinno pretendować do roli tego, który stara się zagospodarowywać ową przestrzeń

aktywności społecznej, w której to obywatele chcą i mogą działać samodzielnie. Ergo, jego obowiązkiem powinno być – w oparciu o zasady solidarności i wzajemnego poszanowania praw – ułatwianie społecznej ekspresji w każdej dziedzinie służącej dobru wspólnemu. Dlatego też uznać należy, że znaczącym krokiem w dobrą stronę jest uchwalenie ustawy o RDS, a pierwszy rok jej funkcjonowania pomimo niekorzystnych warunków społecznych i politycznych pozytywnie może rokować w tym zakresie. W odróżnieniu od wielu krajów Europy Zachodniej i instytucji Unii Europejskiej nie jest ten dialog uważany za równoległy lub uzupełniający wobec dialogu społecznego. Relacje pomiędzy tymi rodzajami dialogu są nadal przedmiotem dyskusji. Jednak dialog obywatelski jest przedmiotowo i podmiotowo bardziej zróżnicowany niż dialog społeczny. Wyróżnia się także niższym poziomem zorganizowania uczestników, ich rozproszeniem i słabszą instytucjonalizacją relacji z administracją publiczną. Dialog obywatelski uważany jest za jeden z nowych instrumentów kształtowania ładu socjalnego i promowania demokracji uczestniczącej, za stwarzający szansę rozwoju organizacjom obywatelskim ułożonym często na peryferiach infrastruktury państwa. Może on odgrywać istotne role w zakresie usług, innowacji, rzecznictwa obywatelskiego (citizen advocacy), rzecznictwa publicznego (policy advocacy) oraz funkcji ekspresji nastrojów społecznych na niekolizyjnych ścieżkach dialogu i tworzenia wspólnoty²⁵.

²⁴ Przy wsparciu EUROFOUND i wg znormalizowanej metodologii, dostęp online: http://www.eurofound.europa.eu/eiro/comparative_index.htm [data dostępu: 13 marca 2017 r.].

²⁵ K. Jasiołki, *Sprężenie między dialogiem społecznym i obywatelskim w Polsce na tle państw Unii Europejskiej* [w:] A. Zybala, *Polska w dialogu. Tradycja. Zmiany. Porównanie. Perspektywy*, Warszawa 2016, s. 61-64.

3.1. AUSTRIA

BWS – Rada Doradcza ds. Społeczno-Gospodarczych

Austriacki samorząd gospodarczy powstał już w 1948 r., a równolegle instytucja dialogu w formie Rady Doradczej Rządu. Od 1958 r. zasady funkcjonowania Rady i jej zadania zostały sformalizowane i rozszerzone, a w chwili obecnej obejmują działania będące wkładem w politykę społeczno-gospodarczą. Innymi słowy, poza zagadnieniami makroekonomicznymi zakres obowiązków Rady został rozszerzony o kwestie rozwoju strukturalnego i zagadnienia mikroekonomiczne. W obowiązującym porozumieniu pomiędzy partnerami społecznymi, pracodawcami i związkami zawodowymi określono podstawowe cele: działania mające na celu poprawę konkurencyjności poprzez inwestycje, badania naukowe, wyższą wydajność i ulepszoną

jakość; propagowanie i rozwój umiejętności oraz zdolności ludzkich, w szczególności poprzez szkolenia i kształcenie ustawiczne; ochrona i poprawa godnego środowiska pracy oraz dalszy rozwój możliwie najbardziej sprawiedliwych struktur społecznych.

Rada składa się z 21 osób: 16 członków Rady oraz pięciu stałych ekspertów. Dodatkowo w jej skład wchodzi dwóch kierowników (sekretarzy generalnych), jeden ze strony pracodawców i jeden ze strony związków zawodowych. Członkowie i eksperci zasadniczo reprezentują osoby znajdujące się na szczycie władz czterech głównych organów partnerów społecznych w zakresie polityki społeczno-gospodarczej. Jedynym członkiem, który nie reprezentuje

partnerów społecznych, jest kierownik austriackiego Instytutu Rozwoju Gospodarczego, który jest wybierany jako stały ekspert.

Austria ma silny samorząd gospodarczy, który jest podstawą dialogu w sprawach gospodarki. Centralą o silnej funkcji i roli jest Austriacka Związkowa Izba Gospodarcza. Specyfiką systemu austriackiego jest tradycja uzgadniania polityki ekonomiczno-społecznej w trójkącie: władza państwowa – izby gospodarcze – związki zawodowe. Poszczególne izby gospodarcze nie mają statusu instytucji prawa publicznego. Podstawą prawną jest odrębna ustawa dotycząca danej izby. Jednak podstawą dla dialogu na szczeblu kraju daje Ustawa z 1949 r. o Ogólnokrajowej Związkowej Izbie Gospodarczej²⁶. Przynależność do niej uzyskuje się ex lege ze względu na wykonywanie określonej działalności. Oznacza to, że przynależność do izby w Austrii jest powszechna, jej członkami są bowiem wszyscy przedsiębiorcy. Poszczególne izby są też niezależne – nadzór krajowy sprawowany jest jedynie w zakresie zgodności z prawem (kryterium legalizmu). Działalność odbywa się na podstawie decyzji demokratycznie wybranych władz izbowych: prezes – prezydium – zarząd – komisje prawa pracy w izbach krajowych. Natomiast funkcjonuje komisja pracodawców w Związkowej Izbie Gospodarczej w formie zgromadzenia ogólnego. Austriacka Izba Związków składa

się z Krajowych Izb Gospodarczych (w poszczególnych landach), w każdej z nich działa 6 sekcji skupiających przedsiębiorców.

Zadania izb:

1. własne: podstawowym zadaniem izb jest reprezentowanie i ochrona wspólnych interesów przedsiębiorców oraz podejmowanie wszelkiej działalności służącej interesom członków. Przedstawianie władzom lokalnym i państwowym stanowiska, opinii lub postulatów w imieniu ogółu przedsiębiorców we wszystkich sprawach ich dotyczących (pracy, zatrudnienia, warunków socjalnych, kształcenia zawodowego). Poza tym w ramach zadań własnych pełnione są także pewne funkcje o charakterze publicznym, jak np.: wydawanie rozmaitych świadectw wymaganych w handlu zagranicznym, legalizacja dokumentów itp.;
2. zlecone: wartym w tym zakresie podkreślenia jest fakt, że przejęcie części zadań organów państwowych przez izby z jednej strony odciąża administrację państwową, zaś z drugiej bez wątpienia gwarantuje profesjonalną organizację celów. Przykładem może tu być organizacja procesu kształcenia zawodowego.

²⁶ Ustawa z 1949 r. o Ogólnokrajowej Związkowej Izbie Gospodarczej.

3.2. BELGIA

CCE – CRB – Centralna Rada Gospodarcza

Centralna Rada Gospodarcza (dalej jako: CCE) w Belgii jest instytucją publiczną, wielostronnym, międzybranżowym organem konsultacyjno-doradczym, ustanowionym Ustawą z dnia 20 września 1948 roku²⁷. Zrzesza ona organizacje podmiotów gospodarczych oraz pracownicze i służy instytucjonalizacji dialogu dotyczącego kwestii gospodarczych pomiędzy organizacjami zrzeszającymi pracodawców i pracowników oraz służących do zapewnienia rekomendacji rządowi przy formułowaniu polityk gospodarczych. Rada składa się z przedstawicieli związków zawodowych i pracodawców sektora prywatnego małych, dużych i średnich przedsiębiorstw, indywidualnych osób prowadzących działalność gospodarczą oraz przedstawicieli organizacji rolnictwa, a także pracowników naukowych dobranych jako ekspertów przez organizacje członkowskie.

Od czasu powołania jej w 1948 r. uprawnienia konsultacyjne Rady były stopniowo zwiększane, tak by włączyć nowe obszary regulowane gospodarczym ustawodawstwem.

²⁷ Ustawa z dnia 20 września 1948 r. w sprawie organizacji podmiotów gospodarczych.

W niektórych przypadkach musi ona wyrazić opinie w poszczególnych sprawach, zaś rząd jest zobowiązany prawnie się do nich odnieść. Musi on konsultować się z Radą w kwestii rodzaju i zakresu informacji gospodarczych i finansowych, które należy dostarczyć powszechnym radom handlowym (samorządowi), dotyczących decyzji wdrażających i zawartych w ustawie z dnia 17 lipca 1975 r.²⁸, obejmujących księgowość i roczne sprawozdania finansowe oraz sposób ustalania wysokości składek pracodawcy.

Zgodnie z regulacją z dnia 26 lipca 1996 r. w sprawie promocji zatrudnienia oraz zapobiegawczej ochrony konkurencji²⁹ każdego roku przed 31 stycznia i 31 lipca Centralna Rada Gospodarcza oraz Krajowa Rada Zatrudnienia muszą sporządzić raport o tendencjach w zatrudnieniu oraz kosztach pracy. Każdego roku przed 30 września Centralna Rada Gospodarcza jest zobligowana

²⁸ Ustawa z dnia 17 lipca 1975 r. obejmująca księgowość i roczne sprawozdania finansowe oraz ustalenia składek pracodawcy.

²⁹ Ustawa z dnia 26 lipca 1996 r. w sprawie promocji zatrudnienia oraz zapobiegawczej ochrony konkurencji.

sporządzić raport merytoryczny o maksymalnym marginesie wzrostu kosztów pracy, który ma znaczenie decydujące przy negocjowaniu układów zbiorowych pracy.

Ustawa z dnia 5 sierpnia 1991 r. o ochronie konkurencji gospodarczej³⁰ przewiduje ustanowienie Rady ds. Konkurencji w ramach Centralnej Rady Gospodarczej, która w zależności od każdego przypadku przygotowuje opinię dla rządu, odpowiedniego ministra lub Rady ds. Konkurencji na temat decyzji wdrażających ww. ustawę, poprawek do niej oraz wszelkich kwestii ogólnie dotyczących polityki konkurencyjnej. Zgodnie z Ustawą z dnia 16 lipca 1993 r. o zakończeniu wdrażania struktury federalnej państwa belgijskiego³¹, która wprowadziła system podatków ekologicznych, ustanowiono Komitet ds. monitorowania podatków ekologicznych w kancelarii premiera. Komitet jest odpowiedzialny za dokonanie oceny wpływu mikro- i makroekonomicznego tychże podatków, zwracając szczególną uwagę na kwestie zatrudnienia, skuteczności ekologicznej oraz za udział w informacji publicznej, a także kampaniach uświadamiających potrzebę i działanie tych podatków. Ten Komitet monitorujący jest zobowiązany do skonsultowania się z Radą przed wydaniem własnej opinii.

CCE składa się z maksimum 50 członków tytularnych oraz takiej samej liczby zastępców. Członkowie są wybierani na czteroletnią, odnawialną kadencję spośród osób zgłoszonych przez organizacje zrzeszające pracodawców i pracowników.

Te ostatnie wyznaczają równą liczbę członków tytularnych i zastępców (22 członków tytularnych i 22 zastępców). Ci ostatni wspólnie wyznaczają jako ekspertów 12 dodatkowych osób: 6 tytularnych członków i 6 zastępców, znanych z dorobku naukowego lub merytorycznego przygotowania.

Przewodniczący Rady nie należy ani do administracji, ani do organizacji reprezentowanych w tym organie. Z kolei prezes jest wyznaczany przez króla po konsultacji z Radą. Sześcioletnia kadencja jest odnawialna. Prezes niezależnie kieruje przebiegiem debat prowadzonych w Radzie, jej zarządzie oraz w niektórych komitetach i grupach roboczych. Prezes jest wspomagany przez 4 wiceprezesów, wyznaczonych wspólnie przez zgromadzenie plenarne. Grupy pracodawców i pracowników wybierają każda po dwóch wiceprezesów. Wiceprezesi są członkami Rady i mogą zastąpić prezesa.

Opinie i wnioski dotyczące polityki są wydawane jednogłośnie lub na podstawie głosowania imiennego. Niektóre z „tematycznych” komitetów i grup roboczych mają quasi-bezterminowy status. Główne z nich to: „WTO”, „Raport merytoryczny dotyczący skali płac”, „Informacje przekazywane przez przedsiębiorstwa”, „Środki polityczne”, „Społeczeństwo informacyjne”, „Konkurencja”, „Polityka środowiskowa”, „Sprawy europejskie i międzynarodowe”.

Specjalne komitety konsultacyjne obejmują następujące sektory działalności: przemysł metalowy i przetwórstwa metali, przemysł tekstylny i odzieżowy, przemysł budowlany, rybołówstwo, przemysł chemiczny, przemysł

żywnościowy, przemysł skórzaný i papierniczy.

Parlament wydał postanowienie o najważniejszych zadaniach sekretariatu Rady, które obejmują:

- ▼ gromadzenie dokumentacji wymaganej do zbadania kwestii objętych kompetencjami Rady, we współpracy z uniwersytetami oraz krajowymi i międzynarodowymi instytucjami;
- ▼ sporządzenie dezyderatów przygotowawczych w celu przedyskutowania opinii;
- ▼ przygotowanie opinii obu stron tworzących dany przemysł oraz grup z nim związanych;
- ▼ publikowanie miesięcznego biuletynu o tematyce społeczno-gospodarczej.

Samorząd gospodarczy w Belgii to belgijskie izby handlowe, które są organizacjami prawa prywatnego, aczkolwiek istnieje 14 izb regionalnych (w tym jedna dla Brukseli i jedna dla rejonu niemieckiego) z zasadą otwartych drzwi i uznanych za reprezentatywne, zrzeszonych w Belgijskiej Federacji Izb Handlowych. W porównaniu z wieloma innymi krajami przynależność do izby nie jest dla przedsiębiorców obowiązkowa w Belgii.

Belgijska Federacja Izb Handlowych jest organizacją zrzeszającą wszystkie izby handlowe w Belgii: 7 izb we Flandrii, Brukselską Izbę Przemysłowo-Handlową, 5 izb handlowych w Walonii oraz izbę handlową w regionie niemieckojęzycznym. Ponadto Federacja reprezentuje interesy 33 izb handlowych belgijsko-luksemburskich za granicą.

³⁰ Ustawa z dnia 5 sierpnia 1991 r. o ochronie konkurencji gospodarczej.

³¹ Ustawa z dnia 16 lipca 1993 r. o zakończeniu wdrażania struktury federalnej państwa belgijskiego.

3.3. BUŁGARIA

ESC – Rada Społeczno-Gospodarcza Republiki Bułgarii

Rada Społeczno-Gospodarcza (dalej jako: ESC) została ustanowiona na mocy Ustawy o radzie społeczno-gospodarczej, która weszła w życie w 2001 roku³². Rada rozpoczęła funkcjonowanie pod koniec 2003 roku. Jest ona niezależnym organem konsultacyjnym, finansowanym z budżetu państwa, który wyraża wolę i interesy zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego. Jest to forum, na którym konsultowane są polityki społeczno-gospodarcze oraz propagowane jest uczestnictwo w organizacjach społeczeństwa obywatelskiego działających w sferze gospodarczej i społecznej kraju.

Rada gospodarczo-społeczna jest trwałą i instytucjonalizowaną formą obywatelskiego i społecznego dialogu pomiędzy prezydentem republiki, parlamentem i radą ministrów oraz organizacjami społeczeństwa obywatelskiego zajmującymi się głównymi kwestiami społeczno-gospodarczymi kraju. Rada jako organ publiczny ma na celu wyrażanie interesów oraz woli różnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego poprzez przyjęcie podejścia polegającego na prowadzeniu dialogu społecznego.

Celem Rady jest zapewnienie udziału przedstawicieli szerokich kręgów społeczeństwa obywatelskiego w życiu publicznym i gospodarczym.

ESC wydaje (uchwala) opinie dotyczące ustawodawstwa oraz głównych kwestii natury społeczno-gospodarczej. Opinie są sporządzane na wniosek prezydenta Republiki, przewodniczącego parlamentu oraz rady ministrów, a także z jej własnej inicjatywy.

Rada Społeczno-Gospodarcza składa się z prezesa oraz 36 członków podzielonych na trzy grupy. Prezes zostaje wybrany przez parlament na wniosek rady ministrów oraz po wcześniejszym uzgodnieniu tego z grupami, które są reprezentowane w Radzie.

Zgromadzenie (plenarne) składa się z trzech następujących grup:

- ▶ pierwsza grupa składa się z 12 członków wyznaczonych przez władze reprezentowanych organizacji pracodawców na poziomie krajowym, uznanych przez radę ministrów na mocy przepisów prawa pracy; druga grupa składa się z 12 członków wyznaczonych przez władze reprezentowanych organizacji pracowników na poziomie krajowym, uznanych przez radę ministrów na mocy przepisów prawa pracy; trzecia grupa składa się z 12 członków:
- ▶ jednego przedstawiciela organizacji producentów rolnych;
- ▶ jednego przedstawiciela organizacji spółdzielczych;
- ▶ jednego przedstawiciela organizacji rzemieślniczych;
- ▶ jednego przedstawiciela organizacji branż zawodowych;

- ▶ jednego przedstawiciela organizacji konsumenckich;
- ▶ jednej przedstawicielki organizacji kobiecych;
- ▶ jednego przedstawiciela organizacji ekologicznych;
- ▶ jednego przedstawiciela organizacji osób niepełnosprawnych;
- ▶ jednego przedstawiciela organizacji emerytów;
- ▶ jednego przedstawiciela organizacji wspierających osoby znajdujące się w trudnej sytuacji, niepełnosprawne oraz organizacji zajmujących się przyznawaniem zasiłku socjalnego;
- ▶ dwóch niezależnych pracowników naukowych zajmujących się kwestiami polityki społeczno-gospodarczej, wyznaczonych przez radę ministrów na wniosek ministra gospodarki oraz ministra pracy i polityki społecznej.

Administracja Rady kierowana jest przez sekretarza generalnego.

Rada działa na podstawie zasad niezależności, współpracy z organami państwowymi, równości, pluralizmu opinii i jawności.

Rada zajmuje się sporządzaniem i przyjmowaniem: opinii dotyczących projektów ustaw, programów i planów krajowych związanych z rozwojem społeczno-gospodarczym; opinii dotyczących aktów parlamentarnych związanych z rozwojem społeczno-gospodarczym; opinii o strategicznych problemach polityki gospodarczej i społecznej. Ma obowiązek przygotowywania rocznych memorandumów dotyczących rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. Dokonuje i wydaje analizy problemów związane z polityką społeczno-gospodarczą zawarte w „Rocznym Planie Działania Rady”.

W Bułgarii funkcjonuje powszechny samorząd gospodarczy w formie izb przemysłowo-handlowych, na szczęblu krajowym funkcjonuje Bułgarska Izba Przemysłowo-Handlowa. W zakresie zrzeszeń dobrowolnych równorzędnie funkcjonuje Bułgarska Izba Gospodarcza oraz Konfederacja Pracodawców i Przemysłowców Bułgarii.

³² Ustawa nr 41 z dnia 24 kwietnia 2001 r. o Radzie Społeczno-Gospodarczej – źródło?

3.4. FINLANDIA

Gospodarcza Rada Finlandii

Gospodarcza Rada Finlandii jest instytucją prawa publicznego, organem władzy wykonawczej zapewniającym dialog BBF m.in.: pomiędzy rządem, narodowym bankiem Finlandii oraz głównymi organizacjami reprezentującymi pracodawców (przemysł), jak i pracowników (związki). Tutejsza Rada Gospodarcza ma na celu wzmocnienie i pogłębienie szeroko zakrojonej i analitycznej dyskusji przed podejmowaniem decyzji gospodarczych związanych ze wzrostem, równowagą i strukturą gospodarki.

Zgodnie z uchwałą parlamentu Rada Gospodarcza Finlandii funkcjonuje jako forum dla dialogu pomiędzy rządem, partnerami społecznymi oraz narodowym bankiem Finlandii, dotyczącego polityki monetarnej Europejskiego Banku Centralnego. Rada bierze też udział we współpracy pomiędzy radami społeczno-gospodarczymi funkcjonującymi w państwach członkowskich UE.

Kwestie dyskutowane przez Radę związane są z następującą sferą spraw:

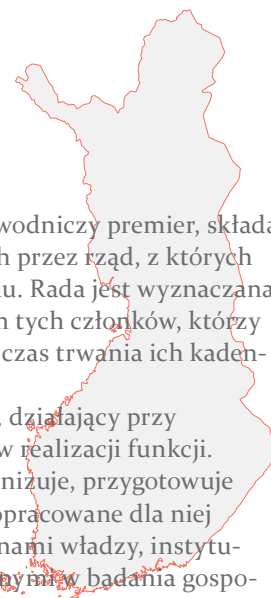
1. zmiany w fińskim środowisku gospodarczym, a także wynikające z nich wyzwania oraz trudności w reorganizacji;
2. skuteczne korzystanie z zasobów gospodarki krajowej oraz zagwarantowanie średnio- i długoterminowej konkurencyjności;
3. średnio- i długoterminowa polityka wzrostu i zatrudnienia;
4. sektor publiczny oraz podział dobrobytu.

Rada Gospodarcza, której przewodniczy premier, składa się z 10-20 członków wyznaczonych przez rząd, z których część jest również członkami Rządu. Rada jest wyznaczana na dwuletnią kadencję z wyjątkiem tych członków, którzy pozostają w jej składzie jedynie na czas trwania ich kadencji ministerialnej.

Sekretariat Rady Gospodarczej, działający przy kancelarii premiera, wspomaga ją w realizacji funkcji. Przygotowuje jej posiedzenia, organizuje, przygotowuje projekty i publikuje badania oraz opracowane dla niej raporty. Utrzymuje kontakt z organami władzy, instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w badania gospodarcze oraz z radami społeczno-gospodarczymi innych krajów. Dodatkowo sekretariat monitoruje rozwój polityki gospodarczej i wykonuje inne obowiązki wyznaczone mu przez przewodniczącego Rady Gospodarczej.

Posiedzenia Rady Gospodarczej odbywają się zwykle raz w miesiącu. Badania i raporty opracowane dla Rady Gospodarczej oraz wkład ekspertów stanowią podstawę debaty prowadzonej na posiedzeniach plenarnych. Dyskusje te mają charakter poufny.

W Finlandii funkcjonuje samorząd gospodarczy i Krajowa Izba Przemysłu oraz federacja związków zawodowych, które prowadzą między sobą dialog, a ich przedstawiciele wchodzi w skład Rady.

3.5. FRANCJA

CESE – Rada Gospodarcza, Społeczna i Środowiskowa Republiki Francuskiej

Rada Gospodarcza, Społeczna i Środowiskowa (wcześniej Rada Gospodarczo-Społeczna) jest konstytucyjnym zgromadzeniem dialogu społecznego, które ma ustawowe prawo opiniowania ustaw i doradzania rządowi. Rada reprezentuje wiodące w tym zakresie podmioty społeczno-gospodarcze, ułatwia współpracę pomiędzy różnymi zawodowymi grupami interesu, a także zapewnia, aby miały one swój wkład w politykę społeczno-gospodarczą rządu.

CESE zajmuje się badaniem i rekomendacją sposobów dostosowywania ustawodawstwa do zmian społeczno-gospodarczych wynikających z nowych sposobów świadczenia pracy.

Rząd może skierować jakiekolwiek kwestie lub teksty związane z gospodarką lub społeczeństwem do Rady.

Rada ma też prawo do analizowania kwestii pozostających w zakresie jej obowiązków, jak również podejmuje działania z własnej inicjatywy.

Po przyjęciu przez nią przedmiotowego stanowiska zalecenia, raporty i badania są przekazywane premierowi, a następnie obu izmom parlamentu, gdzie mogą być poddane konsultacjom ze sprawozdawcami podczas posiedzeń komisji lub sesji parlamentarnych i publikowane w Dzienniku Ustaw.

Reforma konstytucyjna z 2008 r. spowodowała, że poprzez przekształcenie Rady Gospodarczo-Społecznej w Radę Gospodarczą, Społeczną i Środowiskową oraz zwiększenie liczby spraw, którymi może się zajmować, zwiększono również liczbę członków CESE (33 nowych członków reprezentujących związki i fundacje środowiskowe). Obecnie liczy ona 233 członków należących do 18 reprezentowanych grup, w jej skład wchodzi także przewodniczący, prezydium oraz 9 stałych departamentów/komisji.

Skład CESE opiera się o dwa podstawowe kryteria:

1. każda znacząca grupa interesów gospodarczych i społecznych ma swoją reprezentację;
2. organizacje najbardziej reprezentatywne w społeczeństwie francuskim wyznaczają swoich przedstawicieli i informują o tym premiera.

CESE działa na takich samych zasadach jak parlament. Członkowie Rady wybierają przewodniczącego i innych członków zarządu.

Podobnie jak izby niemieckie, również francuskie izby przemysłowo-handlowe działają w systemie prawa publicznego, tworzone są przy udziale państwa i finansowane z członkowskich składek odpisywanych od podatków. Przynależność do izb wszystkich podmiotów gospodarczych działających w sektorze przemysłu, handlu i rzemiosła jest obowiązkowa. Podstawę prawną ustroju

tychże organizacji stanowi z kolei Ustawa z 1898 roku³³. Na przestrzeni lat była ona wielokrotnie nowelizowana, ostatnio w 2010 r., ale sama istota ustroju prawnego izb francuskich mimo tych zmian pozostała taka sama.

W świetle tej ustawy francuskie izby przemysłowo-handlowe mają ustrój korporacji prawa publicznego. Zrzeszeni w izbach obligatoryjnie przedsiębiorcy tworzą wspólnotę samorządową z władztwem administracyjnym, są instytucjami samorządu gospodarczego w znaczeniu teorii prawa administracyjnego, czyli podmiotami zdecentralizowanej administracji państwowej. Są one w granicach ustawy samodzielne i niezależne od administracji rządowej i samorządu terytorialnego. Do głównych zadań ustawowych, określających zakres obszaru władztwa administracyjnego izb francuskich, należy: reprezentowanie wobec instytucji państwa interesów ogółu przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na obszarze jurysdykcji izby terytorialnej w dziedzinie przemysłu, handlu i usług.

Izby te są podstawową jednostką samorządu gospodarczego we Francji; w całym państwie działa ich 116, a obszar jurysdykcji pokrywa się z obszarem departamentu.

Członkami izb są ustawowo wszystkie przedsiębiorstwa wpisane do rejestru handlowego, mające siedzibę i prowadzące działalność w okręgu, na terenie którego działa dana izba. Struktura, jaką tworzą izby francuskie, nie jest oparta na powiązaniach hierarchicznych. W rezultacie skonstatować w tej materii należy, że każda z nich jest niezależna w ramach swych ustawowych kompetencji.

Reprezentacja wszystkich izb lokalnych i regionalnych na szczeblu krajowym pozostaje w gestii walnego zgromadzenia Francuskich Izb Handlu i Przemysłu. W rezultacie instytucja ta jest pośrednikiem pomiędzy siecią izb a rządem i administracją europejską. W skład walnego zgromadzenia Francuskich Izb Handlu i Przemysłu wchodzi prezesi wszystkich izb lokalnych i regionalnych. Do zakresu ich obowiązków należy podejmowanie decyzji dotyczących budżetu i strategicznych zadań zgromadzenia, a także kluczowych spraw związanych z wyrażaniem interesów i opinii przedsiębiorców oraz koordynacja uczestnictwa w innych formach dialogu na forum krajowym i europejskim.

³³ Ustawa z dnia 9 kwietnia 1898 r. o ustroju izb francuskich.

3.6. GRECJA

OKE – Grecka Rada Społeczno-Gospodarcza

Grecka Rada Społeczno-Gospodarcza (dalej jako: OKE) została ustanowiona na mocy ustawy 2232/1994 i stosuje się do modelu Europejskich Rad Społeczno-Gospodarczych, opartego na trójosobowej strukturze: grupie pracodawców, grupie pracowników oraz różnych grupach interesów, z których ostatnia reprezentuje rolników, wykonawców, przedstawicieli tzw. wolnych zawodów, samorząd gospodarczy oraz konsumentów. Równy udział tych trzech grup jest immanentną cechą Rady Społeczno-Gospodarczej.

Zadania Rady Społeczno-Gospodarczej obejmują przyjmowanie opinii w kwestiach polityki społeczno-gospodarczej (np.: stosunki z zakresu prawa pracy, zabezpieczenia społecznego, środki podatkowe, rozwój regionalny, inwestycje, eksport, ochrona konsumenta i handel). Rada wyraża przedmiotowe opinie na mocy ustawy dla wszystkich projektów przed przekazaniem projektu ustawy do parlamentu. Rada może także w tym zakresie wyrazić opinię z własnej inicjatywy. Istotnym rozwiązaniem normatywnym w przedmiocie dotyczącym funkcjonowania Rady Społeczno-Gospodarczej było włączenie nowego art. 82 ust. 3 Ustawy o organizacji i uprawnieniach Rady do nowej, zmienionej konstytucji Grecji³⁴. Ta nowa regulacja stanowi, że „[...] prawo determinuje kwestie związane ze składem, działaniem i uprawnieniami Rady Społeczno-Gospodarczej, której misją jest prowadzenie dialogu społecznego dotyczącego ogólnej polityki kraju, a zwłaszcza kierunku polityki społeczno-gospodarczej oraz wyrażanie opinii o projektach ustaw przekazanych Radzie [...]”.

Rada składa się z prezesa oraz 48 członków, którzy tworzą trzy grupy o identycznej liczbie osób. Pierwsza z tych grup reprezentuje pracodawców, druga pracowników, trzecia natomiast przedstawicieli do innych niż ww. kategorii. Dwunastu członków pierwszej grupy jest wybieranych przez Federację Przedsiębiorców Greckich (S.E.V.), Ogólną Konfederację Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Rzemieślników i Handlowców Grecji (G.S.E.V.E.E.) oraz Krajową Federację Handlu Greckiego (E.S.E.E.). Pozostali czterech członkowie są wybierani odpowiednio przez Stowarzyszenie Banków Greckich, Wszechgrecką Federację Hotelarzy (P.O.X.), Unię Armatorów Greckich oraz Stowarzyszenie spółek komandytowo-akcyjnych oraz spółek technicznych o ograniczonej odpowiedzialności (S.A.T.E.). W drugiej grupie 11 członków jest wybieranych przez Ogólną Grecką Konfederację Pracy (G.S.E.E.), zaś 5 wyznacza Najwyższa Administracja Związków Zawodowych Greckich Urzędników Państwowych (A.D.E.D.Y.).

Wartym podkreślenia jest w tym zakresie także to, że na ile to możliwe, wybierani członkowie wywodzą się z różnych branż. Z kolei w trzeciej grupie wybiera się ich w następujący sposób:

1. 5 z nich jest wybieranych przez Wszechgrecką Konfederację Związków Spółdzielni Rolniczych (P.A.S.E.GE.S.), zaś dwoje przez Ogólną Konfederację Greckich Stowarzyszeń Rolnych (G.E.S.A.S.E.);
2. jeden członek wykonujący wolny zawód wybierany jest przez Komitet Wykonawczy Greckich Stowarzyszeń Barów, Wszechgreckie Stowarzyszenie Medyczne, Grecką Izbę Techniczną, Grecką Izbę Gospodarczą i Grecką Izbę Geotechniczną;
3. jeden to przedstawiciel konsumentów;
4. troje pozostałych członków pochodzi z Centralnych Związków Wspólnotowych i Komunalnych Grecji.

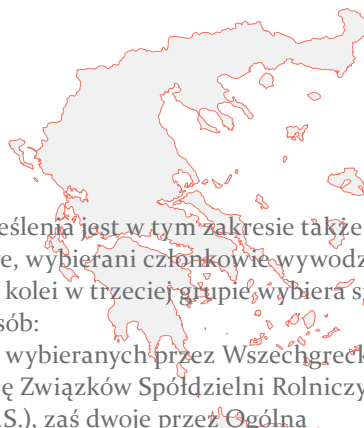
Organami Rady Społeczno-Gospodarczej są: zgromadzenie ogólne, zarząd, prezes oraz trzech wiceprezesów. Zgromadzenie ogólne ma uprawnienia do sporządzania opinii, wydawania rozporządzeń dotyczących organizacji i funkcjonowania Rady oraz zajmowania się wszelkimi kwestiami, które nie zostały powierzone innym organom.

Zarząd składa się z prezesa, trzech wiceprezesów oraz trzech przedstawicieli każdej z grup wyznaczonych przez poszczególne z nich.

Kadencja członków komitetu wykonawczego wynosi jeden rok, chyba że zgromadzenie ogólne postanowi inaczej. Na mocy rozporządzenia wewnętrznego skład komitetu wykonawczego może zawierać w tym zakresie inne rozwiązania.

Zarząd kieruje bieżącymi działaniami Rady, zajmuje się gromadzeniem informacji, a także przygotowaniem wniosków dotyczących opinii wyrażonych przez Radę, które są następnie przekazywane do zatwierdzenia przez zgromadzenie ogólne, oraz przygotowuje projekt rozporządzenia. W tym też celu zarząd powołuje komisję i wyznacza głównego sprawozdawcę. Możliwe jest również w tym przedmiocie wyznaczenie drugiego sprawozdawcy należącego jednakże do innej grupy. Ponadto w jego gestii pozostaje także powołanie grupy badawczej lub zaskierowanie o wyznaczenie eksperta, przy jednoczesnym wymogu zachowania opinii prezesa.

Zgodnie z Ustawą nr 3220/2004 (G.G. 15A/28-1-2004) prezes Greckiej Rady Społeczno-Gospodarczej jest wybierany na okres trzech lat, naprzemiennie spośród członków każdej z grup Zgromadzenia Ogólnego. Prezes reprezentuje Radę, jest odpowiedzialny za jej działania, przewodniczy zgromadzeniu ogólnemu oraz posiedzeniom zarządu, ustala porządek dzienny, biorąc pod uwagę wnioski przekazane przez członków, oraz dokonuje przeglądu protokołu. Rada

³⁴ Art. 100 Konstytucji Grecji z dnia 9 kwietnia 1975 r.

ma trzech wiceprezesów, wybranych przez zgromadzenie ogólne na okres trzech lat, którzy pochodzą z każdej z trzech poszczególnych grup. Wiceprezesi zastępują i wspomagają prezesa na mocy przepisów wewnętrznych.

Zarząd ustanawia komisje robocze oraz sprawozdawcę, który zajmuje się gromadzeniem informacji oraz przygotowuje wniosek dotyczący opinii, jaka ma zostać wyrażona przez Radę. Komisje robocze przygotowują projekt opinii i przekazują go następnie do zatwierdzenia przez zarząd. Ostateczną decyzję nt. opinii podejmuje jednak

zgromadzenie ogólne. W większości przypadków właściwy minister bierze udział w dyskusji zgromadzenia ogólnego.

Samorząd gospodarczy w Grecji tworzą: Ateńska Izba Przemysłowo-Handlowa, Związek Izb Greckich i Grecka Izba Ekonomiczna.

Konkludując, stwierdzić należy, że w Grecji samorząd gospodarczy istnieje także w formie izb przemysłowo-handlowych powszechnych i obok zrzeszeń i izb dobrowolnych działa niezależnie, jako instytucja publiczna.

3.7. HISZPANIA

CES – Hiszpańska Rada Społeczno-Gospodarcza

Rada Społeczno-Gospodarcza (dalej jako: CES) w Hiszpanii działa jako organ publiczny na mocy Ustawy 21/1991 z dnia 17 czerwca 1991 r. (BoE z dnia 18 czerwca 1991 r.) dla wzmocnienia udziału podmiotów społeczno-gospodarczych w życiu społeczno-gospodarczym, co ma potwierdzać ich rolę w rozwoju państwa socjalnego i demokratycznego, regulowanego przepisami prawa. Funkcjonowanie CES jest regulowane także przez wewnętrzne przepisy tej organizacji, zatwierdzone przez Zgromadzenie Plenarne dnia 25 lutego 1993 r., oraz przez wytyczne i instrukcje wdrażające Rady.

CES jest organem, który na mocy prawa zagwarantowanego ww. ustawą wydaje opinie w zakresie zarówno obligatoryjnym, jak i fakultatywnym, doradza rządowi w kwestiach społeczno-gospodarczych i dotyczących pracy. Ma własną podmiotowość prawną oraz pełne uprawnienia i niezależność organizacyjną do wykonywania swoich obowiązków.

Do zakresu zadań CES należy:

1. wydawanie opinii o projektach praw państwowych oraz projektach królewskich dekreto-ustawodawczych dotyczących kwestii społeczno-gospodarczych i pracy oraz o projektach królewskich dekreto-ustawodawczych, które rząd uznaje za szczególnie ważne w odniesieniu do ww. kwestii;
2. wydawanie opinii o wstępnych projektach praw oraz projektach przepisów administracyjnych, które mają wpływ na organizację, uprawnienia lub funkcjonowanie Rady, jak również o dymisji prezydenta i sekretarza generalnego Rady, a także w każdej innej kwestii, w odniesieniu do której prawo wyrażenie stanowiska jest konieczne konsultacja z Radą;
3. wydawanie opinii w innych sprawach, w stosunku do których zwrócenie się do Rady przez rząd lub jego członków ma charakter fakultatywny;
4. sporządzanie, na wniosek rządu lub jego członków bądź z własnej inicjatywy, badań i raportów dotyczących kwestii gospodarczych lub społecznych

objętych zakresem obowiązków partnerów społecznych w następujących dziedzinach: gospodarka i podatki; stosunki pracy; zatrudnienie i zabezpieczenie społeczne; sprawy społeczne; rolnictwo i rybołówstwo; edukacja i kultura; zdrowie i sprawy konsumentów; transport i komunikacja; przemysł i energia; budownictwo mieszkalne; rozwój regionalny; europejski wspólny rynek i współpraca rozwojowa;

5. coroczne sporządzanie i przekazywanie rządowi, w ciągu pierwszych 5 miesięcy każdego roku, memorandum określające zalecenia Rady w przedmiocie dot. sytuacji społeczno-gospodarczej oraz na rynku pracy w kraju.

CES ma 61 członków powoływanych przez rząd i podzielonych w następujący sposób:

1. prezes;
2. 20 członków składających się na pierwszą grupę, wybieranych przez najbardziej reprezentatywne organizacje związków zawodowych proporcjonalnie do ich reprezentatywności;
3. 20 członków składających się na drugą grupę, wybieranych przez najbardziej reprezentatywne organizacje zrzeszające pracodawców proporcjonalnie do ich reprezentatywności;
4. 20 członków składających się na trzecią grupę :
 - a. 3 zaproponowanych przez sektor rolniczy;
 - b. 3 przez organizacje rybołówstwa morskiego;
 - c. 4 przez Radę Konsumentów i Użytkowników;
 - d. 4 przez stowarzyszenia spółdzielni i towarzystwa pracownicze reprezentujące sektor gospodarki społecznej;
 - e. 6 ekspertów wyznaczonych przez rząd krajowy na wspólny wniosek ministrów pracy i spraw społecznych oraz gospodarki i spraw finansowych po uprzednich konsultacjach z organizacjami reprezentowanymi w Radzie, wybieranych spośród

specjalnie przeszkolonych osób mających uznane doświadczenie w dziedzinie pracy oraz gospodarki i spraw społecznych.

Mandat członków Rady oraz jej prezesa wygasa po 4 latach i jest odnawialny na kolejny 4-letni okres. Mandat członków wyznaczonych na obsadzenie tymczasowych wakatów wygasa z tą samą chwilą, co pozostałych członków Rady.

Organami, z których składa się CES, są: zgromadzenie plenarne, komitet stały oraz komisje robocze. Przedstawicielami Rady są jej prezes, wiceprezesi i sekretarz generalny. Zgromadzenie plenarne obejmuje wszystkich członków Rady pod przewodnictwem prezesa, wspieranego przez sekretarza generalnego. Komitet stały składa się z 6 przedstawicieli każdej grupy pod przewodnictwem prezesa wspieranego przez sekretarza generalnego. Prezes CES jest mianowany przez rząd krajowy na wspólny wniosek ministrów pracy i spraw społecznych oraz gospodarki i spraw finansowych po przeprowadzeniu uprzednich konsultacji z organizacjami reprezentowanymi w Radzie pod warunkiem poparcia wyrażonego przez co najmniej 2/3 jej członków. CES – jak już wskazywano – ma także dwóch wiceprezesów wybieranych przez zgromadzenie plenarne na wniosek i spośród członków grupy pierwszej oraz drugiej. Wiceprezesi wykonują zadania wyraźnie powierzone im przez prezesa oraz zastępują go w przypadku, gdy stanowisko jest nieobsadzone lub gdy prezes nie może wziąć udziału w spotkaniu (np. z powodu choroby). Z kolei sekretarz generalny jest wybierany i odwoływany przez rząd na wspólny wniosek ministrów pracy i spraw społecznych oraz gospodarki i spraw finansowych po uprzedniej konsultacji z grupami reprezentowanymi w Radzie, jednak pod warunkiem uzyskania w tym zakresie poparcia wyrażonego przez co najmniej 2/3 jej członków.

W ramach CES powoływane są następujące komisje robocze:

- komisja robocza ds. gospodarczych i finansowych;
- komisja robocza ds. europejskiego wspólnego rynku, rozwoju regionalnego i współpracy rozwojowej;
- komisja robocza ds. rolnictwa i rybołówstwa;
- komisja robocza ds. stosunków pracy, zatrudnienia i zabezpieczenia społecznego;
- komisja robocza ds. polityk sektorowych i środowiska;
- komisja robocza ds. zdrowia, spraw konsumentów, spraw społecznych, edukacji i kultury;
- komisja robocza ds. sporządzania memorandum na temat sytuacji społeczno-gospodarczej i tej panującej na rynku pracy w Hiszpanii;
- komisja robocza ad hoc zajmująca się sytuacją społeczną i zatrudnieniem kobiet w Hiszpanii;
- komisja ds. publikacji i czynności instytucyjnych;
- komisja ds. czynności zewnętrznych.

Wartym w tym przedmiocie podkreślenia jest to, że sesje plenarne Rady są zasadniczo otwarte dla ogółu, chyba że zgromadzenie plenarne podejmie decyzję o przeprowadzeniu niektórych debat w sposób tajny.

Członkowie rządu mogą brać udział w sesjach CES pod warunkiem, że odpowiednio wcześniej powiadomią o tym fakcie prezesa lub zostaną zaproszeni przez Radę. Mogą oni również wygłaszać przemówienia przed zgromadzeniem. Natomiast inni przedstawiciele władz oraz urzędnicy rządowi mogą zostać zaproszeni lub upoważnieni do wzięcia udziału w sesji jedynie w celu przekazania przez nich informacji bądź udzielenia odpowiedzi na pytania w kwestiach, za które są odpowiedzialni.

CES zwołuje zwyczajną sesję plenarną przynajmniej raz w miesiącu. Sesje nadzwyczajne mogą zostać zwołane również na wniosek prezesa, w porozumieniu z komitetem stałym lub na wniosek co najmniej 20 członków. Podobnie komisja stała może zwołać posiedzenie zwyczajne przynajmniej raz w miesiącu, a w razie potrzeby także zwołać posiedzenie nadzwyczajne. Natomiast komisje robocze opracowują zarówno własne zasady zwoływania posiedzeń, jak i sposobów pracy. Korum ma miejsce, gdy większość członków Rady jest obecna na posiedzeniu.

Stanowisko CES w kwestii spraw, do których odnosi się ta instytucja na podstawie procedur dotyczących obligatoryjnego lub fakultatywnego skierowania spraw do CES, jest sformułowane w „opiniach” i nie jest wiążące dla rządu.

Opinie są wydawane przez zgromadzenie plenarne lub komisję stałą na zlecenie zgromadzenia. Przedmiotowe opinie są sporządzane indywidualnie i zawierają informacje, ocenę i wnioski. Podpisywane są przez sekretarza generalnego i prezesa; dołącza się również do nich wynik głosowania, jednakże tylko w sytuacji, gdy zostało ono przeprowadzone. Opinia w sprawie, z którą zwrócono się do Rady, jest następnie przekazywana organowi, który uprzednio wystąpił o wydanie tejże. Rada zobligowana jest wydać przedmiotową opinię w nieprzekraczalnym terminie określonym przez rząd lub ministrów bądź – w ustawowych przypadkach – w terminie określonym w dokumencie, w którym dany organ zwraca się o wydanie takiej. Okres, w którym należy wydać opinię, nie może być krótszy niż 15 dni, chyba że rząd uzna, iż sprawa jest pilna. Wówczas nie może być on krótszy niż 10 dni. Regulacja zasad funkcjonowania komisji i zgromadzenia określa procedury pilności dla opinii, których wydanie jest konieczne do 15 dni.

Podsumowując, trzeba też rozważyć, że w Hiszpanii działa jednocześnie i niezależnie publiczny (powszechny) samorząd gospodarczy wzorowany na rozwiązaniach francuskich i niemieckich³⁵. Patrz wyżej omówienie samorządu gospodarczego we Francji.

.....
³⁵ Zob.: omówienie samorządu gospodarczego we Francji.

3.8. HOLANDIA

SER – Holenderska Rada Społeczno-Gospodarcza

Holenderska Rada Społeczno-Gospodarcza (dalej jako: SER) jest głównym organem dialogu trójstronnego, obowiązkowych konsultacji i doradczym rządu Holandii w zakresie krajowej i międzynarodowej polityki społecznej i gospodarczej, jako taka reprezentuje też interesy zarówno pracodawców, jak i pracowników. Warty podkreślenia jest to, że SER jest niezależny od rządu i finansowany wyłącznie ze środków sektora prywatnego.

Obowiązki SER obejmują także monitorowanie i wsparcie centralnych i sektorowych zrzeszeń (izb, federacji i organizacji przedsiębiorców), które odgrywają istotną rolę w wielu sektorach gospodarki holenderskiej. Ponadto SER bierze udział we wdrażaniu ustawy o radach pracowniczych³⁶ i nadzoruje przestrzeganie Kodeksu fuzji.

Zasadniczym obowiązkiem i zadaniem SER jest sporządzanie opinii i raportów oraz doradzanie rządowi w kwestiach społecznych i gospodarczych. Główne cele społeczne i gospodarcze SER są następujące:

1. zrównoważony rozwój gospodarczy i zrównoważony rozwój,
2. największy możliwy udział obywateli w rynku pracy oraz
3. sprawiedliwy podział dochodów.

SER doradza rządowi, na wniosek rządu lub w przypadku braku wniosku, w odniesieniu do głównego przedmiotu polityki społecznej i gospodarczej. Ze stanowisk prezentowanych przez SER korzysta również parlament w debacie z rządem.

Mając na względzie powyższe, stwierdzić należy, że SER doradza i składa raporty w zakresie:

1. średnioterminowego rozwoju gospodarczego i rynkowego;
2. zabezpieczenia społecznego;
3. prawa pracy i prawa przemysłowego;
4. udziału pracowników w rynku pracy;
5. związku pomiędzy rynkiem pracy a edukacją;
6. polityki europejskiej;
7. planowania przestrzennego i dostępności;
8. kwestii regulacyjnych;
9. zrównoważonego rozwoju;
10. spraw konsumentów.

Ponadto na mocy ustawy o organizacji przemysłowej SER jest odpowiedzialny też za nadzór nad Radami Towarowymi i Sektorowymi. Kumulatywnie, rady te są zwane statutową organizacją przemysłową. SER jest najwyższą władzą tej organizacji i w związku z tym jest uprawniona do ustanawiania, jak również rozwiązywania rad. Decyduje także o składzie ich komitetów

wykonawczych, które skupiają – jak już wskazywano – zarówno pracodawców, jak i pracowników.

SER składa się z trzech grup członków: pracodawców i pracowników (tj. przemysłowych) reprezentowanych przez członków organizacji wskazanych przez ich władze oraz niezależnych członków koronnych, będących ekspertami wybieranymi przez rząd. SER liczy 33 członków, po 11 z każdej grupy.

Pracodawcy w SER

Organizacja i liczba członków:

- ▼ Vereniging VNO/NCW (Konfederacja Holenderskiego Przemysłu oraz Chrześcijańska Federacja Pracodawców Holenderskich) – 7;
- ▼ MKB Nederland (Stowarzyszenie Małych i Średnich Przedsiębiorstw) – 3;
- ▼ LTO-Nederland (Holenderska Organizacja Rolnicza i Ogrodnicza) – 1.

Pracownicy w SER:

- ▼ FNV (Federacja Holenderskich Związków Zawodowych) – 8;
- ▼ CNV (Konfederacja Chrześcijańskich Związków Zawodowych Holandii) – 2;
- ▼ Unie MHP (Federacja Kadry Menadżerskiej i Wykwalifikowanej) – 1.

Członkowie koronni CROWN to niezależni eksperci. Zazwyczaj są to profesorowie uniwersyteccy, którzy przewodniczą katedrom nauk ekonomicznych, finansowych, prawniczych i socjologicznych. Wyznaczani są przez Koronę, jednakże odpowiedzialność ponoszą przez rządem. Członkami koronnymi są prezes Nederlandsche Bank (Holenderskiego Banku Centralnego) oraz dyrektor CPB – Centraal Planbureau Bureau (Holenderskie Biuro Badań Polityki Gospodarczej).

Podobny do systemu izb niemieckich i francuskich jest ustrój prawny i zakres władztwa izb holenderskich. Podstawę prawną w tym zakresie stanowi holenderska Ustawa o izbach przemysłowo-handlowych z 1963 r. ze zm. (ostatnia z 1980 r.). Według tej ustawy zakres władztwa administracyjnego holenderskich izb obejmuje w zasadzie wszystkie te zadania, które nazywamy standardowymi i które są wykonywane przez wszystkie pozostałe izby modelu francuskiego w Unii Europejskiej. Wśród zadań izb holenderskich na szczególną uwagę zasługują:

- a. rejestr, czyli lista członków izby prowadzących działalność gospodarczą na terenie jej jurysdykcji. Znajdują się w nim podstawowe informacje dot. przedsiębiorcy i jego firmy, a także dane nt. stanu majątkowego i kondycji finansowej przedsiębiorstwa. Izby holenderskie przywiązują stosunkowo dużą wagę do „wizerunku przyzwoitego kupca

³⁶ Ustawa o radach pracowniczych z dnia 28 stycznia 1971 r., Dz.U.

i przemysłowca”, ukształtowanego w ciągu wieków, zwłaszcza w XVI i XVII w., gdy Holandia była największą potęgą handlową w ówczesnej Europie. Warty uwagi jest, że w Holandii naruszenie przez przedsiębiorcę etyki biznesu jest stricte naganne i może pociągnąć za sobą wykreślenie przedsiębiorcy z rejestru izby, to z kolei oznacza zakaz prowadzenia firmy na obszarze jurysdykcji tej izby;

- b. arbitraż, czyli sądownictwo polubowne – w sprawach gospodarczych ma ono charakter alternatywy w stosunku do sądów powszechnych. Zalety arbitrażu to przede wszystkim: szybkość postępowania, znacznie niższe jego koszty, wysoka merytoryczna fachowość mediatorów i orzecznictwa oraz poufność postępowania;

- c. wydawanie certyfikatów o jakości towarów przywożonych z zagranicy, udzielanie przedsiębiorcom informacji o funkcjonowaniu rynków obcych, miejscowych zwyczajach, funkcjonowaniu banków, a także o zasadach zachowania się w kontaktach handlowych ze względu na różnice religijne i kulturowe.

Organizacjami samorządu gospodarczego są ukształtowane jeszcze pod koniec XIX w. organizacje przemysłu i pracodawców: stowarzyszenie małych i średnich przedsiębiorców oraz Holenderska Organizacja Rolnicza i Ogrodnicza.

3.9. IRLANDIA

NESC – Krajowa Rada Społeczno-Gospodarcza

Krajowa Rada Społeczno-Gospodarcza (dalej jako: NESC) w Irlandii została ustanowiona przez rząd i partnerów w 1973 r. jako organ dialogu społecznego. W pierwszych latach działalności podjęła badania nad znaczeniem społecznym zmian demograficznych oraz problemami strategii i regulacji w zakresie edukacji, zdrowia, usług socjalnych, energii, opieki społecznej, rolnictwa, rozwoju wsi, budownictwa mieszkaniowego, leśnictwa, transportu, turystyki oraz rynku pracy.

Od 2007 r. NESC jest formalnie elementem instytucji będącej organem dialogu Krajowego Biura Rozwoju Społeczno-Gospodarczego (NESDO).

NESDO składa się z trzech organów:

1. Krajowej Rady Społeczno-Gospodarczej (NESC),
2. Krajowego Forum Społeczno-Gospodarczego (NESF)
3. oraz Krajowego Centrum Partnerstwa i Efektywności (NCPP).

Skład członkowski Rady obejmuje przewodniczącego oraz zastępcę przewodniczącego wyznaczonych przez premiera, a także:

1. 5 osób nominowanych przez organizacje rolnicze i rolne;
2. 5 osób nominowanych przez organizacje gospodarcze i zrzeszające pracodawców;
3. 5 osób nominowanych przez Irlandzki Kongres Związków Zawodowych;
4. 5 osób nominowanych przez organizacje wspólnotowe i wolontariaty;
5. 5 urzędników państwowych, z których przynajmniej jeden reprezentuje premiera, a jeden ministra finansów,

6. oraz 5 osób mających wiedzę, doświadczenie i umiejętności, które premier uznaje za odpowiednie dla funkcji pełnionych przez Radę.

Kadencja członków Rady wynosi trzy lata. Losowe wakaty są w tym zakresie uzupełniane odpowiednio przez Rząd lub przez organ nominujący. W Irlandii funkcjonuje samorząd powszechny, 48 regionalnych izb handlowych, a na szczeblu krajowym – Izba Przemysłowa Irlandii.

3.10. LITWA

LRTT – Trójstronna Rada Republiki Litwy

Trójstronna Rada Republiki Litwy (dalej jako: LRTT) została ustanowiona dnia 5 maja 1995 r. po uzyskaniu porozumienia w sprawie trójstronnego partnerstwa pomiędzy rządem Republiki Litwy, związkami zawodowymi a organizacjami zrzeszającymi pracodawców w celu rozwiązywania problemów społecznych, gospodarczych i tych związanych z rynkiem pracy oraz promowania harmonii społecznej. Wówczas LRTT zatwierdziła także zasady i przepisy swojej działalności. Od stycznia 2003 r. dialog społeczny i partnerstwo społeczne na Litwie są regulowane przepisami Kodeksu pracy³⁷.

LRTT jest organem, który doradza parlamentowi i rządowi w kwestiach gospodarczych związanych z rynkiem pracy. Jej zadania są następujące:

1. wydawanie zaleceń dotyczących projektów praw państwowych i dekretów rządowych dotyczących kwestii społeczno-gospodarczych oraz związanych z rynkiem pracy;
2. sporządzanie, na wniosek rządu lub jego członków albo z własnej inicjatywy, badań i raportów dotyczących kwestii społeczno-gospodarczych objętych zakresem partnerstwa społecznego w następujących dziedzinach: stosunki pracy, wynagrodzenia, gospodarka, zatrudnienie i zabezpieczenie społeczne, edukacja, zdrowie etc.;
3. sporządzanie i wdrażanie wspólnych rocznych i dwuletnich programów współpracy pomiędzy partnerami, które odnoszą się do konkretnych i praktycznych kwestii (takich jak: edukacja i szkolenia dla partnerów, przygotowywanie analiz, badań, konsultacje, wsparcie metodologiczne oraz organizacja negocjacji).

LRTT składa się z przedstawicieli związków zawodowych, organizacji zrzeszających pracodawców oraz rządu. Maksymalna liczba jej członków wynosi 15 (tj. nie więcej niż 5 przedstawicieli każdej ze stron). Członkami LRTT są:

1. przedstawiciele pracowników – delegowani przez krajowe stowarzyszenia związków zawodowych Litwy na mocy ich porozumienia;
2. przedstawiciele pracodawców – delegowani przez krajowe organizacje pracodawców Litwy na mocy ich porozumienia;
3. przedstawiciele władzy wykonawczej – delegowani przez rząd Republiki Litwy na mocy jego decyzji.

Kadencja członków LRTT jest określana przez instytucje delegujące swoich przedstawicieli. Przewodniczący LRTT jest wybierany na czteromiesięczną kadencję na mocy porozumienia wszystkich stron i prowadzi

działalności Rady zgodnie z zasadą rotacji.

Organy tworzące LRTT to zgromadzenie plenarne oraz stałe i tymczasowe komisje. Sekretariat LRTT jest klasyfikowany jako instytucja budżetowa w ramach ministerstwa zabezpieczenia społecznego i pracy. Sekretariat jest finansowany ze środków pochodzących z budżetu państwa. Stałe i tymczasowe komisje składają się z przedstawicieli każdego z partnerów – rządu, związków zawodowych i organizacji zrzeszających pracodawców – pod przewodnictwem sekretariatu LRTT stałymi komisjami trójstronnej LRTT są:

1. komisja ds. stosunków pracy;
2. komisja ds. dochodów;
3. komisja ds. zatrudnienia i zabezpieczenia społecznego;
4. komisja ds. wdrożenia standardów Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczących obowiązujących stosunków pracy.

LRTT ustanawia komisje tymczasowe w celu rozwiązania indywidualnych problemów lub przygotowania projektów. Może ona, z własnej inicjatywy, opiniować także projekty ustaw lub innych aktów prawnych dotyczących kwestii społecznych, gospodarczych lub rynku pracy i przekazywać w tym zakresie własne stanowisko, wnioski i zalecenia rządowi i parlamentowi. Zalecenia te nie są jednakże wiążące.

Zalecenia i decyzje są wydawane przez zgromadzenie plenarne. LRTT przyjmuje decyzje na podstawie konsensusu. Wszelkie bezsporne wnioski ze strony członków LRTT są odnotowywane w odpowiedniej części protokołu dotyczącej danej decyzji. W przypadku braku porozumienia na zgromadzeniu rozbieżne opinie są uwzględniane w protokole z sesji plenarnej. LRTT może wyrazić zgodę na przeprowadzenie dodatkowych dyskusji, w przypadku gdy porozumienie nie zostało osiągnięte.

Decyzje LRTT są podpisywane przez przewodniczącego i sekretarza.

Obowiązek przygotowania i zorganizowania działalności LRTT pozostaje w gestii sekretariatu LRTT.

Samorząd gospodarczy na Litwie na szczeblu kraju reprezentuje Litewskie Stowarzyszenie Izb Handlowo-Przemysłowych i Rzemiosła mające 5 oddziałów regionalnych: w Wilnie, Kownie, Kłajpedzie, Poniewieżu i Szawlach. Izby handlowo-przemysłowe i rzemieślnicze są pozarządowymi, samorządowymi organizacjami biznesowymi. Litewska Izba Handlu, Przemysłu i Rzemiosła działa od 1995 roku. Członkostwo w izbach jest dobrowolne.

Funkcjonująca niezależnie od samorządu (stowarzyszenia izb) Litewska Konfederacja Biznesu jest największą organizacją jednoczącą przedsiębiorców usług biznesowych, handlowych i firm high-tech i jako partner społeczny, który aktywnie wspiera dialog między instytucjami

³⁷ Litewski Kodeks Pracy z dnia 4 czerwca 2002 r.

rządowymi i przedsiębiorstwami, ma na celu stworzenie sprzyjającego otoczenia biznesowego i profesjonalne reprezentowanie interesów swoich członków. Litewska

Konfederacja Biznesu jest współzałożycielem Wileńskiego Sądu Arbitrażu Handlowego.

3.11. NIEMCY

Dialog społeczny w Niemczech odbywa się głównie na poziomie landów (krajów związkowych). Pewną rolę odgrywa też Bundesrad i Komisja Bundestag.

W Niemczech instytucje samorządu gospodarczego są zaliczane do korporacji samorządowych (Selbstverwaltungskörperschaften) – korporacji prawa publicznego (Körperschaften des öffentlichen Rechts), w tym korporacji osobowych (Personalkörperschaften) oraz korporacji stanu zawodowego (Berufsständische Körperschaften), a ściślej publicznoprawnych korporacji stanu zawodowego (Berufsständische Körperschaften des öffentlichen Rechts). Samorząd gospodarczy (Wirtschaftliche Selbstverwaltung) – podobnie jak w Polsce – jest odróżniany od samorządu zawodowego.

Do korporacji samorządu gospodarczego – analogicznie jak w Polsce – zalicza się:

1. izby przemysłowo-handlowe (Industrie- und Handelskammer);
2. izby rolnicze (Landwirtschaftskammer);
3. izby rzemieślnicze (Handwerkskammer).

W przeciwieństwie do polskich rozwiązań normatywnych w tym zakresie izby przemysłowo-handlowe (odpowiednik polskich izb gospodarczych) oraz izby rzemieślnicze mają:

1. podmiotowość publicznoprawną;
2. obligatoryjne członkostwo;
3. władztwo administracyjne.

W rezultacie skonstatować należy, że są one podmiotami zdecentralizowanej administracji publicznej.

Ustrój izb przemysłowo-handlowych został uregulowany w federalnej Ustawie z dnia 18 grudnia 1956 roku³⁸. Natomiast organizacja izb rolniczych jest zależna od ustawodawstwa krajowego i każdy land ma własne regulacje prawne na tym obszarze.

³⁸ Ustawa federalna z dnia 18 grudnia 1956 r. regulująca ustrój izb przemysłowo-handlowych.

3.12. PORTUGALIA

CES – Rada Gospodarcza i Społeczna Portugalii

Rada Społeczno-Gospodarcza (dalej jako: CES) w Portugalii jest instytucją publiczną, konstytucyjnym organem dialogu ustanowionym dla rządu w celu zapewnienia forum dla konsultacji w kwestiach społeczno-gospodarczych.

Zadaniem CES jest zapewnienie zaangażowania operatorów społeczno-gospodarczych w proces podejmowania decyzji przez rząd w kwestiach społeczno-gospodarczych. CES stanowi główne forum w zakresie dialogu pomiędzy partnerami społecznymi i innymi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego. CES opracowuje opinie dotyczące projektów ustaw i programów polityki gospodarczej przekazanych jej przez rząd lub sporządza opinie z własnej inicjatywy. Ponadto propaguje dialog społeczny oraz prowadzi negocjacje pomiędzy rządem a partnerami społecznymi poprzez Stałą Komisję ds. Konsultacji Społecznych. CES działa w tym zakresie jako niezależny organ władzy publicznej.

CES składa się z 66 członków, w tym z przewodniczącego. CES skupia następujących członków:

1. rząd (8);
2. konfederacje związków zawodowych (8);
3. organizacje pracodawców (8);
4. sektor spółdzielczy (2);
5. Wyższą Radę Nauki i Technologii (2);
6. wolne zawody (2);
7. przedsiębiorstwa państwowe (1);
8. regiony autonomiczne (4);
9. władze lokalne (8);
10. stowarzyszenia ochrony środowiska (1);
11. stowarzyszenia ochrony konsumentów (1);
12. prywatne organizacje opieki społecznej (2);
13. stowarzyszenia rodzin (1);
14. uniwersytety (1);
15. stowarzyszenia młodych przedsiębiorców (1);
16. organizacje rodzinnych gospodarstw rolnych i obszarów wiejskich (2);
17. stowarzyszenia na rzecz równych możliwości kobiet i mężczyzn (1);
18. organizacje kobiece (1);
19. stowarzyszenia kobiet reprezentowanych w Radzie Konsultacyjnej ds. Równości i Praw Kobiet, zbiorowo (1);
20. organizacje osób niepełnosprawnych (1);
21. sektor finansowy i ubezpieczeniowy (2);
22. sektor turystyczny (1);
23. wybitne osobistości publiczne (5).

Kadencja członków CES pokrywa się z kadencją portugalskiego parlamentu (Assembleia da República) i kończy się w momencie objęcia urzędu przez nowych członków. Wyznaczając członków CES, bierze się pod uwagę znaczenie reprezentowanych interesów.

Na każdy reprezentowany sektor przypada liczba zastępców anlogiczna z liczbą pełnoprawnych członków reprezentowanych w Radzie.

Prace CES są wykonywane przez następujące urzędy: przewodniczącego, zgromadzenie plenarne, Stałą Komisję ds. Konsultacji Społecznych, Komisje Wyspecjalizowane, Radę Koordynacyjną oraz Radę Administracyjną. Zwyczajne sesje plenarne odbywają się co dwa miesiące, 6 razy do roku. Posiedzenia są zwoływane przez przewodniczącego, po konsultacjach z Radą Koordynacyjną. Jej opinie podlegają głosowaniu podczas sesji plenarnych i muszą zostać zatwierdzone większością głosów, z wyjątkiem opinii wynikających z prawa inicjatywy, które muszą zostać zatwierdzone przez dwie trzecie głosów zgromadzenia plenarnego. Obrady Stałej Komisji ds. Konsultacji Społecznych nie wymagają jednakże zatwierdzenia przez zgromadzenie plenarne Rady.

Istnieją trzy Stałe Komisje Wyspecjalizowane: Stała Komisja ds. Konsultacji Społecznych ma trójstronną strukturę. Przewodniczy jej premier, który może delegować to zadanie ministrowi, zaś komisja ta składa się z przedstawicieli rządowych (w randze ministra lub sekretarza stanu) oraz konfederacji pracodawców i związków zawodowych (przewodniczący albo sekretarze generalni lub inni członkowie organów wykonawczych). Zadaniem komisji jest propagowanie dialogu i konsultacji pomiędzy partnerami społecznymi oraz pomoc w określaniu polityki płacowej i cenowej, a także polityki zatrudnienia i szkolenia zawodowego. Komisja ta zbiera się na zwyczajne sesje plenarne przynajmniej co dwa miesiące. Członkowie Stałej Komisji ds. Polityki Społeczno-Gospodarczej oraz Stałej Komisji ds. Rozwoju Regionalnego i Planowania Zagospodarowania Przestrzeni są wyznaczani przez sesję plenarną, biorąc pod uwagę rodzaj interesów reprezentowanych przez organizacje i organy wchodzące w skład Rady oraz istotność tychże kwestii dla dziedzin, którymi zajmują się powyższe komisje. Te zbierają się na każde wezwanie lub z własnej inicjatywy, w przypadku gdy uznają to za konieczne.

3.13. REPUBLIKA CZESKA

RHSD – Rada Porozumienia Społeczno-Gospodarczego Republiki Czeskiej

Rada Porozumienia Społeczno-Gospodarczego Republiki Czeskiej (dalej jako: RHSD) utworzona została jako instytucja prawa publicznego – platforma dialogu społecznego pomiędzy rządem, związkami zawodowymi i pracodawcami (organ trójstronny). Jej pierwotna nazwa: „Rada Porozumienia Społecznego” z roku 1990 r., była kilkakrotnie zmieniana, co stanowiło podstawę do rozpoczęcia unormowanego i regularnego dialogu w społeczeństwie. Obecnie RHSD jest wspólnym i dobrowolnym organem negocjacyjnym oraz inicjującym dla Rządu, związków zawodowych i pracodawców, mającym na celu osiągnięcie porozumienia w kluczowych kwestiach dotyczących rozwoju społeczno-gospodarczego.

Podstawy do stałego dialogu społecznego zostały określone poprzez przyjęcie statutów i poleceń stałych RHSD w dniu 13 listopada 1997 r. podczas pierwszej sesji plenarnej Rady. Zważywszy na powyższe, z inicjatywy związków zawodowych i pracodawców, będących partnerami społecznymi rządu, w sferze wspólnych interesów procesu negocjacji i inicjatywy uwzględniono ponownie kwestie gospodarcze.

Zgromadzenie Plenarne RHSD, jako najwyższy organ tego ciała trójstronnego, składa się z 8 przedstawicieli rządu, 7 przedstawicieli związków zawodowych oraz 7 przedstawicieli pracodawców. Aktualnie partnerami społecznymi rządu ze strony związków zawodowych są Czesko-Morawska Konfederacja Związków Zawodowych oraz Stowarzyszenie Autonomicznych Związków Zawodowych, natomiast ze strony pracodawców są to Unia Przemysłu i Transportu Republiki Czeskiej oraz Konfederacja Pracodawców i Unii Przedsiębiorców Republiki Czeskiej. Ergo, w skład wchodzi zarówno organizacja izb i związków przedsiębiorców, jak i pracodawców.

Organami RHSD są:

1. sesja plenarna;
2. prezydium;
3. zespoły i grupy robocze;
4. sekretariat.

Sesja plenarna jest najwyższym organem negocjacyjnym RHSD. Zajmuje się ona omawianiem koncepcji i wybranych projektów ustaw, głównych tendencji rozwoju, rozwiązywaniem najważniejszych sporów pomiędzy partnerami i rozwiązywaniem poważnych i konkretnych problemów. Zgromadzenie zajmuje się natomiast rozwiązywaniem spraw zagrażających spokojowi społecznemu, ustalaniem porządku dziennego sesji proponowanego przez prezydium RHSD. Na wniosek prezydium RHSD wyznacza kierowników poszczególnych zespołów i grup roboczych RHSD.

Prezydium RHSD jest organem wykonawczym pomiędzy sesjami plenarnymi RHSD. Prezydium RHSD zajmuje się omawianiem strategicznych dokumentów, debataowaniem na temat głównych rozbieżności występujących podczas sesji plenarnej, rozważaniem i oceną rozwoju partnerstwa społecznego, rozwiązywaniem problemów zagrażających spokojowi społecznemu. Informuje ono sesję plenarną o wynikach własnych negocjacji. W sprawach pilnych prezydium informuje odpowiednie organy państwowe, związki zawodowe oraz pracodawców.

Zespoły robocze RHSD są stałymi ciałami eksperckimi zajmującymi się sprawami statutowymi. Podobnie grupy robocze RHSD są ciałami eksperckimi, które z tego samego tytułu, mając taki sam stopień odpowiedzialności w sytuacjach nadzwyczajnych i tymczasowy status, zajmują się sprawami tematycznymi będącymi we wspólnym interesie uczestniczących w sesji delegacji w zakresie określonym w ich statutach.

Zespoły i grupy robocze RHSD zajmują się wstępnym omówieniem przekazanych materiałów, przygotowaniem i zapewnieniem opinii ekspertów oraz innych dokumentów informacyjnych dla organów RHSD. Uczestniczą one również przy tworzeniu projektów przedmiotowych regulacji prawnych.

Wykaz komisji:

- ▼ zespół roboczy ds. trójstronnych i organizacyjnych;
- ▼ zespół roboczy ds. usług publicznych i administracji publicznej;
- ▼ zespół roboczy ds. edukacji i zasobów ludzkich;
- ▼ zespół roboczy ds. społecznych;
- ▼ zespół roboczy ds. bezpieczeństwa pracy;
- ▼ zespół roboczy ds. UE;
- ▼ zespół roboczy ds. polityki gospodarczej;
- ▼ zespół roboczy ds. płac, wynagrodzeń i związanych z tym kwestii;
- ▼ zespół roboczy ds. praw pracowniczych, układów zbiorowych i zatrudnienia;
- ▼ grupa robocza ds. opodatkowania i ubezpieczeń;
- ▼ grupa robocza ds. koncepcji reformy emerytalnej;
- ▼ grupa robocza ds. kultury;
- ▼ grupa robocza ds. współpracy z międzynarodową organizacją pracy;
- ▼ grupa robocza ds. rozwoju regionalnego;
- ▼ grupa robocza ds. opieki zdrowotnej;
- ▼ grupa robocza ds. ochrony rynku krajowego;
- ▼ grupa robocza ds. kwestii związanych z regionalną restrukturyzacją przemysłu;
- ▼ grupa robocza ds. poprawek w statucie i regulaminie RHSD ČR.;
- ▼ komisja ds. transportu.

Sekretariat RHSD zapewnia przygotowanie projektu porządku dziennego dla organów RHSD i zajmuje się przygotowaniami merytorycznymi oraz organizacyjnymi sesji RHSD. Zajmuje się także sporządzaniem protokołów z sesji organów RHSD, organizowaniem konferencji prasowych i przekazywaniem informacji z tych sesji rządowi i mediom. Przekazuje też ostateczne brzmienie projektów rządowych, w tym wstępne raporty składane do Izby Deputowanych Republiki Czeskiej, do sekretariatu partnerów społecznych RHSD. Sekretariat RHSD jest kierowany przez sekretarza generalnego RHSD. Sekretarz Generalny RHSD jest wyznaczany przez rząd Republiki Czeskiej na podstawie konsensusu wszystkich trzech delegacji.

Mając na względzie powyższe, skonstatować należy, że stanowienie struktur trójstronnych w najbardziej wrażliwych regionach i sektorach, jak również działania partnerów społecznych mające na celu rozszerzenie umów zbiorowych wyższego szczebla (przykładowo, na cały przemysł) uznać można za istotny wkład w ustanowienie trwałych i odpowiedzialnych relacji partnerstwa społecznego. W tym kontekście wartym podkreślenia jest w szczególności to, że w Republice Czeskiej przedstawiciele rządu oraz jego partnerów społecznych wyrażają zainteresowanie stabilizacją głównych wzajemnych zobowiązań oraz ideą kontynuowania dyskusji o charakterze długoterminowego paktu społecznego zawartego pomiędzy władzą wykonawczą, związkami zawodowymi i pracodawcami, niezależnie od klimatu politycznego, co de facto jest potwierdzeniem

porozumienia dotyczącego strategicznych intencji związanych z rozwojem gospodarki, jak i ze zwiększeniem standardu życia obywateli.

Główne działania RHSD oscylują w następujących obszarach:

- ▼ polityka gospodarcza;
- ▼ prawa pracowników, układy zbiorowe pracy i zatrudnienie;
- ▼ kwestie społeczne;
- ▼ płace i wynagrodzenia;
- ▼ usługi publiczne i administracja publiczna;
- ▼ bezpieczeństwo pracy;
- ▼ rozwój i szkolenie zasobów ludzkich;
- ▼ Pozycja Republiki Czeskiej w UE.

Czeska Izba Handlowa została ustanowiona na mocy Ustawy nr 301/1992 jako niezależna Krajowa Izba z dobrowolnym członkostwem. Stała się następcą prawnym czechosłowackiej Izby Przemysłowo-Handlowej. Jest największym i najbardziej reprezentatywnym stowarzyszeniem biznesu w Republice Czeskiej reprezentującym małych, średnich i dużych przedsiębiorców pracujących na własny rachunek, stowarzyszeń, związków i organizacji rzemieślniczych w sieci izb regionalnych i lokalnych, związków zawodowych, stowarzyszeń, cech rzemiosł itp.

Samorząd gospodarczy w Czechach tworzy 14 regionalnych izb handlowych oraz 46 lokalnych izb gospodarczych.

3.14. RUMUNIA

CES – Rada Społeczno-Gospodarcza Rumunii

Rada Społeczno-Gospodarcza (dalej jako: CES) w Rumunii jest konstytucyjnym, trójstronnym, autonomicznym organem publicznym, ustanowionym w celu prowadzenia dialogu społecznego na szczeblu kraju pomiędzy pracodawcami, związkami zawodowymi a rządem w zakresie budowania warunków dla spokoju społecznego.

Konstytucja Rumunii³⁹ określa CES jako organ konsultacyjny parlamentu i rządu w konkretnych dziedzinach określonych przez ustawowo przyjmowany regulamin organizacji i funkcjonowania CES.

Rolą CES jest doradzanie w zakresie ustalania strategii i polityki społeczno-gospodarczej kraju przy jednoczesnym łagodzeniu sporów pomiędzy partnerami społecznymi na poziomie danego sektora lub na poziomie krajowym, a także przy osiąganiu, propagowaniu i rozwijaniu dialogu społecznego i solidarności.

Obok funkcji doradczej przy rozstrzyganiu spraw na mocy art. 6 Ustawy CES ma uprawnienia w zakresie:

1. analizowania i wydawania opinii dotyczących projektów decyzji, rozporządzeń i ustaw rządowych, które mają zostać przekazane do zatwierdzenia przez parlament;
2. analizowania i wydawania opinii dotyczących projektów programów i strategii niestanowiących treści ustaw przed ich przyjęciem;
3. informowania rządu i parlamentu o wystąpieniu zdarzeń społeczno-gospodarczych, które wymagają przyjęcia nowych regulacji;
4. analizowania przyczyn sporów na poziomie danego sektora lub na poziomie krajowym oraz opracowywania propozycji ich rozstrzygnięcia, co stanowi interes krajowy;
5. opracowywanie analiz i badań dotyczących kwestii społeczno-gospodarczych skierowanych przez rząd, parlament lub z własnej inicjatywy;
6. sporządzanie i wspieranie wdrażania strategii,

³⁹ Konstytucja Rumunii z dnia 18 marca 1990 r.

programów, metodologii i standardów w zakresie dialogu społecznego;

7. nadzorowania przestrzegania obowiązków ustanowionych przez Konwencję Międzynarodowej Organizacji Pracy nr 144/1976 dot. konsultacji trójstronnych, mających na celu propagowanie egzekwowania międzynarodowych standardów pracy⁴⁰.

CES ma trójstronną strukturę i składa się z 27 członków wyznaczonych przez partnerów społecznych w następującym podziale:

1. 9 członków wyznaczonych mocą wzajemnego porozumienia przez przedstawiciela konfederacji pracodawców na poziomie krajowym;
2. 9 członków wyznaczonych mocą wzajemnego porozumienia przez przedstawiciela konfederacji związków zawodowych na poziomie krajowym;
3. 9 członków wyznaczonych przez rząd.

Kadencja członków CES trwa 4 lata, a ich mandat jest odnawialny. CES działa na podstawie następującej struktury zarządzania:

1. sesja plenarna;
2. biuro;
3. prezes i dwaj wiceprezesi;
4. sekretarz generalny.

Wybór prezesa CES jest zatwierdzany przez parlament na okres 4 lat, na wniosek sesji plenarnej Rady Społeczno-Gospodarczej. W skład struktury CES wchodzi wyspecjalizowane stałe lub tymczasowe sekcje specjalne. Sekcje stałe są następujące:

1. Sekcja ds. Rozwoju Gospodarczego i Restrukturyzacji Gospodarki Krajowej;
2. Sekcja ds. Prywatyzacji, Działania i Zwiększenia Konkurencyjności Operatorów Gospodarczych;
3. Sekcja ds. Stosunków Pracy i Polityki Płacowej;
4. Sekcja ds. Opieki Społecznej i Zdrowotnej;
5. Sekcja ds. Edukacji, Badań i Kultury;
6. Sekcja ds. Polityki Monetarnej, Finansowej, Fiskalnej i Dochodowej.

CES wykonuje swe czynności na wniosek organów wykonawczych i ustawodawczych (rząd, parlament) bądź z własnej inicjatywy zajmuje się sprawami znajdującymi się w zakresie jej uprawnień. Działalność CES jest organizowana zgodnie z jej regulaminem. Natomiast sekcje specjalne zajmują się badaniami odpowiednimi dla zakresu ich kompetencji, wydają opinie analizowane podczas sesji plenarnej, której zadaniem jest wydanie ostatecznej opinii. Decyzje sesji plenarnej są przyjmowane na podstawie konsensusu partnerów społecznych. W przypadku braku osiągnięcia konsensusu decyzje są poddawane pod głosowanie i przyjmowane większością 3/4 członków

CES obecnych na posiedzeniu. Sesje plenarne są sesjami otwartymi.

W Rumunii istnieje samorząd gospodarczy typu powszechnego, 42 terytorialne izby przemysłowo-handlowe oraz Izba Handlowo-Przemysłowa Rumunii.

⁴⁰ Konwencja nr 144 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotycząca trójstronnych konsultacji w zakresie wprowadzenia w życie międzynarodowych norm w sprawie pracy z dnia 2 czerwca 1976 r.

3.15. SŁOWACJA

Rada na Rzecz Partnerstwa Społeczno-Gospodarczego Republiki Słowacji

Rada jest organem trójstronnym, tzn. jej członkowie reprezentują administrację rządową, pracodawców i pracowników. Przedstawiciele państwa są wyznaczani przez rząd, a przedstawiciele pracodawców przez władze reprezentatywnych stowarzyszeń pracodawców. Reprezentantów pracowników wyznaczają władze reprezentatywnych stowarzyszeń związków zawodowych. Na 100 tys. reprezentowanych pracowników przypada jeden członek Rady, niezależnie od tego, czy reprezentuje pracodawców, czy pracowników. W przypadku gdy brak odpowiedniej w tym zakresie liczby, partnerzy społeczni osiągną porozumienie dotyczące liczby członków, którzy zostaną przez nich wyznaczeni – pod warunkiem, że liczba członków wyznaczonych przez pracodawców i pracowników jest równa.

Głównymi organami są prezydium i Rada – jej sesje plenarne. Prezydium składa się z:

- ▼ przewodniczącego oraz wiceprzewodniczącego wyznaczonych przez rząd;
- ▼ wiceprzewodniczącego i członka wyznaczonych przez przedstawicieli pracodawców;

- ▼ wiceprzewodniczącego i członka wyznaczonych przez pracowników.

Ministrowie oraz sekretarze stanu mają obowiązek przekazywania dokumentów pod dyskusję Rady. Jej sekretariat zajmuje się kwestiami organizacyjnymi i administracyjnymi. Wydatki Rady i jej sekretariatu są pokrywane z budżetu rządu; odpowiedni partnerzy społeczni pokrywają wydatki poniesione przez członków Rady.

Sesja Rady zbiera się raz w miesiącu i ma uprawnienia do rozpatrywania danych kwestii, zaś kworum do podjęcia decyzji ma miejsce, gdy obecna jest większość członków Rady reprezentujących pracodawców i pracowników.

W Słowacji samorząd gospodarczy funkcjonuje w postaci izb i zrzeszeń branżowych. Istnieją Słowacka Izba Przemysłowo-Handlowa oraz regionalne izby przemysłowo-handlowe, w których zgromadzenie delegatów składa się co najmniej ze 150 członków izb regionalnych.

3.16. SŁOWENIA

ESC – Rada Społeczno-Gospodarcza Słowenii

Rada Społeczno-Gospodarcza Słowenii (dalej jako: ESC) powstała w 1994 r. w momencie przyjęcia „Porozumienia w sprawie polityki płacowej dla sektora pozarządowego”. Została ona utworzona przez partnerów społecznych – organizacje pracodawców i związki zawodowe – oraz rząd Republiki Słowenii.

ESC jest najwyższym w kraju organem reprezentującym partnerów społecznych. Procedury jej działania są wykonywane zgodnie z regulaminem Rady Społeczno-Gospodarczej z 1994 r., ostatnio zmienionym w 2007 roku.

ESC została ustanowiona w celu zajmowania się kwestiami związanymi z porozumieniem społecznym i polityką płacową, polityką socjalną, kwestiami zatrudnienia i warunków pracy, układami zbiorowymi, cenami i podatkami, systemem gospodarczym i polityką gospodarczą oraz innymi dziedzinami znajdującymi się w zakresie interesów partnerów społecznych. Oprócz zajmowania się kwestiami wymagającymi osiągnięcia porozumienia trójstronnego Rada może także badać inne sprawy z zakresu sfery społeczno-gospodarczej.

Poza rolę doradczą ESC odgrywa również kluczową rolę w negocjacjach dotyczących porozumień społecznych. Zajmuje się też badaniem projektów ustaw obejmujących szerokie spektrum stosunków społeczno-gospodarczych pomiędzy pracodawcami a pracownikami. Zważywszy na powyższe, porozumienie osiągnięte w 1999 r. pomiędzy partnerami społecznymi w kwestiach dot. reformy systemu emerytalnego oraz Ustawy z 2002 r. o stosunku pracy⁴¹ są uznawane za główne osiągnięcia w tym zakresie. Oba porozumienia zostały zmienione w późniejszym okresie, zaś w 2006 r. przedyskutowano dalsze poprawki do ustawy o stosunku pracy pomiędzy partnerami społecznymi a rządem. Po trwających rok negocjacjach, w lipcu 2007 r. osiągnięto jednak konsensus. ESC zajmuje się również badaniem dokumentów dotyczących rozwoju strategicznego, kierowanych do niej przez rząd, między innymi w zakresie strategii rozwoju Słowenii oraz projektu pakietu

⁴¹ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2002 r. o stosunku pracy..

reform społeczno-gospodarczych w celu zwiększenia konkurencyjności gospodarki słoweńskiej. Z ESC konsultowano się także w kwestii programu reform dotyczącego wdrożenia strategii lizbońskiej, a następnie w kwestii rocznych raportów z postępów wdrażania tego programu w życie. Dodatkowo ESC zajmuje się kompletowaniem stanowisk na piśmie i wydawaniem opinii dotyczących memorandum budżetowego oraz budżetu państwa, jak również prezentowaniem stanowisk związanych z kwestiami zatrudnienia, zdrowia i polityki mieszkaniowej. ESC przedyskutowuje także regulacje związane ze zdrowiem i bezpieczeństwem pracy oraz inne sprawy mające znaczenie dla tego obszaru materii.

Głównymi organami ESC są prezydium i sesje rady. Prezydium składa się z:

- ▶ przewodniczącego oraz wiceprzewodniczącego wyznaczonych przez rząd;
- ▶ wiceprzewodniczącego i członka wyznaczonych przez przedstawicieli pracodawców;
- ▶ wiceprzewodniczącego i członka wyznaczonych przez pracowników.

Ministrowie oraz sekretarze stanu mają obowiązek przekazywania dokumentów pod dyskusję rady. Jej sekretariat zajmuje się kwestiami organizacyjnymi i administracyjnymi. Wydatki rady i jej sekretariatu są pokrywane z budżetu rządu; odpowiedni partnerzy społeczni pokrywają wydatki poniesione przez członków ESC.

Zgodnie z ostatnimi poprawkami do regulaminu każdej z kategorii partnerów społecznych oraz rządowi przysługuje 8 członków i zastępców w radzie. Obecnie grupa stowarzyszeń pracowników ma 8 członków, zaś grupa zrzeszająca pracodawców oraz grupa rządowa mają w radzie po 7 członków, co oznacza, że składa się ona obecnie z 22 członków i ich zastępców. Rząd reprezentowany jest przez 5 ministrów (ministra pracy, rodziny i spraw społecznych, ministra finansów, ministra gospodarki, ministra sektora publicznego oraz ministra rozwoju), dyrektora Instytutu Analiz i Rozwoju Makroekonomicznego, a także przedstawiciela kancelarii premiera. Grupa stowarzyszeń pracowników w największej mierze składa się z przewodniczących konfederacji związków zawodowych, zaś grupa zrzeszająca pracodawców – z prezesów i innych członków zarządów różnych izb i stowarzyszeń.

Członkowie innych organizacji, mimo że nie są reprezentowani w ESC, również mogą odgrywać aktywną rolę w pracach ESC, w przypadku gdy dyskutowane są kwestie dotyczące określonych zakresów ich interesów. Każda z kategorii partnera społecznego ma swojego przewodniczącego oraz zastępcę przewodniczącego; obaj wybierani są na roczną kadencję. Członkowie grup mogą wyrazić zgodę na podział kadencji na krótsze okresy. Konfederacje związków zawodowych korzystały dotychczas z tej możliwości, co pozwoliło każdej z nich reprezentujących interesy pracowników w Radzie przewodniczyć grupie pracowników przez trzy miesiące. W razie zwiększenia się liczby konfederacji będących członkami ESC szukają

one innego w tym zakresie rozwiązania. Członkowie grup pracodawców przewodniczą bowiem grupie zamiennie, co w praktyce pozwala na dalsze kontynuowanie prac. Na czas kadencji prezesa ESC jego zastępca jest członkiem tej samej grupy. Prezesem ESC jest minister pracy, rodziny i spraw społecznych.

ESC zbiera się zwykle na sesjach plenarnych, których posiedzenia odbywają się na wniosek jednej z grup reprezentujących partnerów społecznych lub przynajmniej raz w miesiącu. Prezes (lub jego zastępca) ESC zwołuje i przewodniczy sesjom. Zasady odbywają się one w sposób zwykły, jednakże w niektórych przypadkach partnerzy społeczni mogą przysyłać swe opinie w formie elektronicznej, zwłaszcza przy pracach nad osiągnięciem formalnego konsensusu dotyczącego danej kwestii.

ESC może również ustanowić stałe i tymczasowe grupy robocze, które zajmują się indywidualnymi projektami lub fundamentami merytorycznymi prowadzącymi do podjęcia decyzji. Grupy robocze składają się z przedstawicieli partnerów społecznych oraz niezależnych ekspertów.

Specjalistyczna administracja ESC jest prowadzona przez rząd, a konkretnie przez sekretariat generalny, który upewnia się także, czy zagwarantowane zostały odpowiednie warunki pracy i niezbędne wsparcie techniczne. Fundusze na działanie ESC pochodzą z budżetu państwa i są przydzielane przez rząd.

ESC wydaje opinie, stanowiska na piśmie oraz zalecenia dotyczące przedmiotowych kwestii w zakresie spraw, które pozostają w gestii ESC. Następnie są przekazywane do właściwego ministerstwa, rządu, parlamentu i/lub innych zainteresowanych instytucji. Decyzje ESC są wiążące dla organizacji i organów roboczych wszystkich trzech partnerów, podejmowane są jednomyślnie, przy czym każdy z partnerów społecznych oraz rząd ma jeden głos. Jeżeli nawet po przeprowadzeniu negocjacji niemożliwe jest uzyskanie konsensusu lub jednomyślności pomiędzy partnerami, ESC nie może formalnie przyjąć wspólnego stanowiska w danej kwestii. W przypadku gdy niemożliwe jest też uzyskanie konsensusu wśród członków jednej z grup partnerów społecznych, grupa ta prowadzi oddzielne negocjacje mające na celu uzyskanie konsensusu. Sesje ESC są jawne.

Samorząd gospodarczy w Słowenii skupiony jest w Słoweńskiej Izbie Przemysłowo-Handlowej, która powołana została w 2006 r. i jest następcą Słoweńskiej Izby Gospodarczej. Skupia wokół siebie 13 regionalnych izb. Jest to samorząd publiczny.

W Słowenii dodatkowo funkcjonuje Izba Rzemiosła i Małej Przedsiębiorczości, która skupia 62 rzemieślnicze izby regionalne. Do izb oprócz przedsiębiorców działających na terytorium danej izby można dołączyć dobrowolnie.

Z kolei funkcjonujący obok Związków Pracodawców jest uznanym partnerem społecznym zarówno dwu-, jak

i trójsstronnego dialogu społecznego, który reprezentuje interesy swoich członków. Partnerstwo pomiędzy pracodawcami, rządem i związkami zawodowymi pozwala na

regulację stosunków w dziedzinie społeczno-gospodarczej. Jest stowarzyszeniem działającym od 1994 r., w którym członkostwo jest dobrowolne.

3.17. WĘGRY

Rada Gospodarczo-Społeczna

Na Węgrzech Rada Gospodarczo-Społeczna (dalej jako: HESC) powstała dopiero w dniu 24 sierpnia 2004 r.⁴² w celu prowadzenia dialogu nt. krajowych strategii rozwoju. W tym zakresie Rada jest publiczną instytucją powołaną do prowadzenia konsultacji społecznych rządu, jak również dostarczającą opinie, stanowiska, propozycje i uchwały. Regulamin HESC przyjęto podczas posiedzenia plenarnego w dniu 25 lutego 2005 roku⁴³.

Do krajowych strategii poddanych konsultacji w ramach HESC należy następujący zakres spraw: gospodarka, sprawy społeczne, praca, polityka zatrudnienia, ubezpieczenia społeczne, ochrona zdrowia, a także kwestie strategiczne związane z integracją europejską.

W skład HESC wchodzi przedstawiciele krajowych związków zawodowych, organizacji pracodawców, izb, inwestorów, organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz przedstawiciele świata nauki – w sumie 43 członków.

HESC stanowi forum niezależne od rządu. Przedstawiciele rządu nie wchodzi w skład HESC, ale mogą brać udział w jej posiedzeniach (bez prawa głosu).

HESC składa się z 4 grup:

1. „gospodarka” (pracodawcy i izby gospodarcze) – 18 członków;
2. „organizacje pracowników” (przedstawiciele

związków zawodowych) – 6 członków;

3. „organizacje obywatelskie” (różne interesy) – 11 członków;

4. „nauka” (obecni i byli przewodniczący Węgierskiej Akademii Nauk, przedstawiciele Konferencji Rektorów itp.) – 8 członków.

Każda z ww. grup wybiera swojego „spikera”, który jest jednocześnie współprzewodniczącym Rady reprezentującym daną grupę.

HESC obraduje na posiedzeniach plenarnych, komitetów stałych i powoływanych ad hoc w formie pisemnych obwieszczeń.

Kworum HESC stanowi co najmniej połowa członków z każdej z czterech grup lub 2/3 wszystkich członków HESC, przy udziale co najmniej jednego członka z każdej grupy.

Konstatując, stwierdzić należy, że HESC nie jest „drugą izbą” władzy ustawodawczej, ale instytucją konsultacji społecznych. Oznacza to, że jej opinie, stanowiska, propozycje i uchwały nie są wiążące dla rządu.

Samorząd gospodarczy na Węgrzech to Węgierska Izba Przemysłowo-Handlowa, czyli 23 izby przemysłowo-handlowe regionalne.

⁴² Powołanie Rady Gospodarczo-Społecznej dnia 24 sierpnia 2004 r.

⁴³ Posiedzenie plenarne z dnia 25 lutego 2005 r.

3.18. WIELKA BRYTANIA

CLSP – Strategiczne Partnerstwo Lokalne i Government Offices

3.18.1. UWAGI WSTĘPNE

Wbrew potocznym opiniom i wypowiedziom naszych publicystów w Wielkiej Brytanii stworzono stosowne ramy i regulacje dla rozwoju dialogu społeczno-gospodarczego, partnerstwa z samorządami i NGO-sów. Istnieje także samorząd gospodarczy, tyle że szczególnego typu oparty na doświadczeniach historycznych. Istnieją takie izby w formie zrzeszeń lub klubów, które mają już kilkaset lat. Jednak dialog jest tu zdecentralizowany, ma charakter krajowy ze względu na historyczne ukształtowanie: odrębne w tradycji Anglii i Walii, a inne w Szkocji i Irlandii. Formą dialogu społeczno-gospodarczego jest odpowiednik naszych WRDS-ów, ramy którego zawarte są w projekcie i regulacji strategicznego partnerstwa lokalnego (CLSP)⁴⁴.

3.18.2. FUNKCJONOWANIE I CZŁONKOWIE

Powoływaniem i organizacją LSP zajmują się lokalne samorządy, ale funkcja kierowania partnerstwem może przypaść każdemu z członków. O tym jednakże komu przypadnie ta funkcja, decyduje specyfika problemów danego obszaru i doświadczenie działających tam organizacji. Udział i rola lokalnych władz polega na stawianiu interesów mieszkańców na pierwszym miejscu. W rezultacie władze te odgrywają kluczową rolę w formułowaniu planu strategicznego z uwagi na fakt, że mają one demokratyczny mandat do podejmowania decyzji i działań wykonawczych czy kontrolnych. Każde LSP tworzy własne mechanizmy angażowania organizacji do udziału w partnerstwie, ale spośród organów publicznych główną rolę w partnerstwie, zgodnie z instrukcjami rządu, powinny wraz z władzami lokalnymi i pomocą społeczną odgrywać policja i służba zdrowia. Poza tym uważa się za wskazane zaproszenie także przedstawicieli działów edukacji, drogownictwa, transportu osobowego, ochrony środowiska, sportu, turystyki, kultury, agencji zatrudnienia, i innych organizacji, w tym regionalnych, takich jak władze parków narodowych, agencje rozwoju regionalnego etc.⁴⁵.

Sektor prywatny, jako dostawca i użytkownik lokalnych usług, powinien mieć stosowną w tym zakresie reprezentację. Ergo, jego uczestnictwo może polegać na zaproszeniu organizacji biznesowych lub przedstawicieli określonych branż, które odgrywają ważną rolę w danym okręgu. Ostatnią grupą, która ma szeroką reprezentację w partnerstwie, jest sektor społeczny i wolontariacki. Pełni on dwie, ważne dla tworzenia planów i ich realizacji,

funkcje: świadczy usługi, które stanowią uzupełnienie usług publicznych, i odgrywa rolę rzecznika różnych grup społecznych. Szczególnie ta druga funkcja pomaga skompletować skład partnerstwa tak, aby nie zabrakło w nim głosów tych grup, które zwykle nie mają swoich reprezentantów, takich jak mniejszości etniczne czy religijne lub grupy pokrzywdzone.

Partnerstwa LSP nie są pojedynczymi organizacjami, ale „rodzinami partnerstw” lub organizacji połączonych w grupy tematyczne. Szczegółowe określenie składu Rady i stworzenie grup przedmiotowych należy do danego partnerstwa. Przede wszystkim istotne jest, by wszystkie ważne lokalne zagadnienia stały się przedmiotem działań LSP, a występujące na danym obszarze grupy społeczne były reprezentowane. Partnerstwo samo wypracowuje mechanizmy włączania do pracy w swoich strukturach kolejnych podmiotów oraz metody przeprowadzania konsultacji społecznych. Ważnym czynnikiem w tym zakresie jest skuteczność w podejmowaniu decyzji i doprowadzaniu do ujednolicenia stanowisk. Z tego względu stosuje się taką organizację sesji, by zbyt duża liczba jej uczestników nie zakłócała przebiegu obrad. Mogą to być np. sesje ograniczane do podgrup tematycznych etc.

3.18.3. ZADANIA

Do głównych zadań partnerstwa należy:

1. opracowanie i realizacja lokalnej strategii, której celem ma być poprawa warunków gospodarczych, społecznych i poziomu życia na danym obszarze. Strategia musi zawierać: długoterminową, realną wizję rozwoju obszaru; plan działania wyznaczający krótkoterminowe priorytety, które przyczynią się do realizacji „wizji”; zobowiązanie wszystkich partnerów do realizacji „wizji”; ustalenia dotyczące monitoringu realizacji, okresowego aktualizowania strategii i raportowania wyników obywatelom;
2. integracja planów, partnerstw czy inicjatyw lokalnych, tworzenie powiązań między nimi i upraszczanie czy ograniczanie liczby podobnych rozwiązań oraz racjonalizacja zastosowanych środków i czasu;
3. wdrożenie strategii lokalnej odnowy sąsiedztwa, jeśli okręg należy do grupy 88 okręgów, w których występują najgłębsze problemy społeczne, i z tego powodu mają prawo korzystać ze specjalnego Funduszu Odnowy Sąsiedztwa;
4. tworzenie i rozwijanie – wspólne z władzami samorządowymi – Lokalnych Umów dot. Usług Publicznych (LPSA), Lokalnych Umów z Rządem (LAA) i programów „Silniejsze i bezpieczniejsze społeczności” (SSCF).

⁴⁴ Local Strategic Partnership, Government Guidance, London 2001.

⁴⁵ Local Strategic Partnership, ODMP Newsletter / Research Update, Issue 1 – February 2003.

LSP musi być dostosowane do granic jednostek administracyjnych, ale nie oznacza to, że na każdym obszarze istnieje oddzielne partnerstwo LSP. Dokonywana jest ocena pod kątem skuteczności działania, czy ze względu na charakter danych okręgów nie będzie lepsze stworzenie wspólnego partnerstwa. Istnieje wiele przykładów takich racjonalnych, dobrze działających połączeń. Możliwe i praktykowane są również różne formy współpracy pomiędzy sąsiednimi LSP, jak też wspólne inicjatywy regionalne i subregionalne, np. dotyczące rekreacji czy ochrony środowiska.

3.18.4. REALIZACJA STRATEGII

I ZARZĄDZANIE WYKONANIEM

Lata 2001-2003 były dla LSP okresem tworzenia struktur, strategii i zdobywania podstawowych doświadczeń. Następnie przyszedł czas na usprawnianie realizacji długoterminowych planów. LSP będące kompleksem organizacji i programów działania muszą zatem mieć niezbędne narzędzia, które pozwalają na monitorowanie całości i poszczególnych powiązań tak, aby proces realizacji strategii w jej poszczególnych etapach i częściach był przejrzysty i umożliwiał skuteczne zarządzanie. W konsekwencji narzędzia te pozwalają nie tylko na trafne wskazywanie podstawowych spraw i ustalanie priorytetów, ale również usprawniają bieżące planowanie i aktualizację krótkoterminowych celów.

3.18.5. INSTRUMENTY

Wśród narzędzi będących do dyspozycji LSP można wymienić:

1. Performance Management Framework (PMF), stworzony przez Jednostki Odnowy Sąsiedztwa (NRU), umożliwiający dokonanie samooceny osiągnięć. Może on być przyjęty zarówno przez LSP z 88 okręgów korzystających z funduszu NRF, jak i spoza nich. PMF jest modelem samooceny osiągnięć i ustalania priorytetów wśród spraw wymagających poprawy, który poddaje analizie operacje zarządzania w siedmiu kategoriach: rezultatów; zdrowych zasad partnerstwa; spójności programu i kierowania nim; zasobów zarządzania finansami i administracji; pracy ze społeczeństwem na rzecz równego traktowania; pracy z innymi organizacjami i agencjami; uczenia się, doskonalenia i planowania na podstawie dobrych praktyk. Model składa się z szeregu kwestionariuszy i skali ocen, które umożliwiają wyciągnięcie wniosków;
2. LSP Delivery Toolkit jest dostępny dla wszystkich LSP poprzez stronę internetową; dostarcza zasad zarządzania, pomaga w opracowywaniu wiarygodnych planów, uściślaniu mechanizmów realizacji

i wypracowywaniu polityki, która byłaby zgodna z realizacją strategii. To narzędzie jest dostosowane do cyklu działań LSP, od przygotowania strategii, poprzez realizację, po ocenę i wnioski niezbędne do opracowania nowych planów. Delivery Toolkit jest aktualizowany i zawiera studia przypadków oraz przykłady najlepszych praktyk;

3. Floor Target Action Plan Toolkit – przeznaczony dla okręgów korzystających z funduszy NRF, które mają najsłabsze wyniki w osiąganiu podstawowych celów ustalonych centralnie i pokazujących minimalny standard usług skierowanych do wykluczonych czy pokrzywdzonych grup społecznych lub obszarów. Narzędzie służy do 5-etapowego przygotowania dobrego planu w oparciu o analizę danych i ocenę sytuacji. Efektem ma być wykonalny plan, który przyniesie lepsze wyniki niż dotychczas. Poszczególnych 5 etapów formułowania planów działania to: określenie aktualnych dokonanych; ustalenie stopnia realizacji floor targets i sformułowanie punktu wyjścia; analiza lokalnych warunków; ustalenie charakterystyki obszaru i natury problemów oraz prognoza osiągnięcia floor targets.

Tak więc partnerstwo lokalne w Wielkiej Brytanii mające pasować do polskiej formy wojewódzkich rad dialogu społecznego dużo silniej rozwijanej i wspieranej przez państwo.

3.18.6. ROLA RZĄDU

Lokalne i regionalne biura rządu (ang. government offices – GO) pełnią w stosunku do LSP funkcje pomocnicze, mediacyjne oraz akredytacyjne. Jako pomocnik i mediator GO wspiera LSP bieżącym doradztwem i dostarczaniem mu niezbędnych informacji. Jeśli LSP ma problemy z uzupełnieniem partnerstwa o ważne agencje czy usługodawców, GO podejmuje się mediacji, a także pilnuje, by agencje administracji centralnej w pełni uczestniczyły w strukturach. Dbą o trwałe kontakty pomiędzy LSP a organizacjami regionalnymi i rozpowszechnia w regionie informacje na temat dobrych praktyk. Przyjmuje rolę mediatora, gdy relacje między partnerami są niewłaściwe.

Odrębnym działaniem jest przyznawanie LSP akredytacji. Polega ono na ocenie struktur i sposobu funkcjonowania LSP. Od pozytywnej oceny zakończonej akredytacją zależy przyznanie funduszy NRF wytypowanym 88 okręgom. Ocenie podlega stopień reprezentatywności, skuteczność w działaniu, odpowiedniość wytypowanych priorytetów i inne.

Oprócz oceny działalności, której dokonują same LSP, i oceny tworzonej przez GO co 5 lat przeprowadzane jest badanie i ocena ich wszystkich w ramach rządowego programu koncentrującego się na realizacji najważniejszych zadań LSP. Raporty te są następnie publikowane. W badaniach nad LSP wykazane zostały różne grupy korzyści,

jakie osiągane są dzięki funkcjonowaniu partnerstw w opinii samych LSP. Większość wśród podstawowych korzyści wskazuje na uszeregowanie celów i wspólne działanie. Pozostałe korzyści to: osiąganie zgody co do celów, tworzenie relacji, wzrost wzajemnego zaufania, budowanie nowej energii i entuzjazmu do działania. Wspomniane są też fundusze zewnętrzne, które trafiają do partnerstw i poprawiają osiągnięcia. Coraz liczniejsza grupa LSP dostrzega korzyści w procesie racjonalizowania partnerstw.

3.18.7. IZBY GOSPODARCZE

W Wielkiej Brytanii nie ma samorządu gospodarczego w rozumieniu wspólnoty, do której należałyby wszystkie podmioty prowadzące działalność gospodarczą. Krajowi przedsiębiorcy mogą dobrowolnie zrzeszać się w izbach handlowych zorganizowanych według kryterium podziału terytorialnego. Izby te są organizacjami prawa prywatnego i nie wykonują zadań publicznych. Rozwiązywaniem już aktualnie problemem jest prowadzenie systemu dofinansowania ze środków publicznych działalności izb. Wiele z nich nie jest bowiem w stanie utrzymać się z własnych środków – stąd pomysł połączenia izb dużych z małymi w zespoły, które prowadziłyby wspólną działalność i dzieliły środki według potrzeb. Małe izby zachowują wówczas swoje nazwy i autonomię, chociaż część decyzji podejmowana jest nadal w ramach całych zespołów.

Organem administracji rządowej zajmującym się działalnością izb jest Ministerstwo Handlu i Przemysłu, które administruje przekazywaniem dopłat dla samorządu.

3.19. WŁOCHY

Włoskie izby handlowe, Zrzeszenie Przedsiębiorstw Włoskich, Związek Izb Handlowych, Przemysłowych, Rzemieślniczych i Rolniczych

CNEL – Krajowa Rada Gospodarki i Pracy

We Włoszech działa zarówno samorząd gospodarczy powszechny w postaci włoskich izb handlowych, podobny pod względem struktury i administracji do rozwiązania niemieckiego, jak i samorząd w formie stowarzyszeń i zrzeszeń dobrowolnych, z członkostwem i składkami.

Włoskie izby handlowe to podmioty publiczne prowadzące działalność w zakresie użyteczności publicznej, dbające o rozwój lokalnych gospodarek. Poszczególne izby są jednostkami autonomicznymi, co oznacza, że każda ma własny statut, samodzielnie opracowuje swój program działania i jest niezależna zarówno w sferze finansowej, jak i zarządczej. Na terenie Włoch funkcjonuje 96 takich izb.

Zrzeszenie Przedsiębiorstw Włoskich to wiodące stowarzyszenie reprezentujące sektor produkcji i usług przemysłu we Włoszech. Członkostwo w nim jest dobrowolne, a jego główna siedziba mieści się w Rzymie. Lokalnie funkcjonują 234 stowarzyszenia i ich związki. Działalność tych form organizacji skupia się na reprezentacji przedsiębiorców w instytucjach, tak państwowych, jak i europejskich.

Związek Izb Handlowych, Przemysłowych, Rzemieślniczych i Rolniczych to organizacja skupiająca 105 izb handlowych. Organem włoskich izb handlowych jest zgromadzenie, które składa się z przewodniczących/prezesów Regionalnych Izb Handlowych i Izby Regionalnej Valle D'Aost z prezydentem na czele. Obok zgromadzenia funkcjonuje także komitet wykonawczy, któremu zgromadzenie może przekazać część swoich uprawnień.

Krajowa Rada Gospodarki i Pracy (dalej jako: CNEL) jako organ konstytucyjny została ustanowiona na mocy art. 99 Konstytucji Republiki Włoch w styczniu 1957 r.⁴⁶. Jej funkcjonowanie i skład są regulowane ustawą nr 936 z 1986 r.⁴⁷ oraz ustawą nr 383 z 2000 roku⁴⁸. CNEL jest ciałem doradczym rządu, parlamentu, regionów oraz prowincji autonomicznych, którym – na ich wniosek – zapewnia opinie dotyczące kwestii społeczno-gospodarczych. Innymi słowy, instytucja ta ma udział w opracowywaniu krajowego i regionalnego ustawodawstwa dotyczącego kwestii społeczno-gospodarczych. Poza tym jest też uprawniona w przedmiocie doradzania ww. instytucjom, jak również wykonuje badania i ekspertyzy dotyczące tych kwestii.

⁴⁶ Art. 99 Konstytucji Republiki Włoskiej z dnia 27 grudnia 1947 r.

⁴⁷ Ustawa nr 936 z dnia 30 grudnia 1986 r. – Standardy Krajowej Gospodarki i Pracy.

⁴⁸ Ustawa nr 383 z dnia 7 grudnia 2000 r. – Dyscyplina stowarzyszeń awansu społecznego.

Sporządza także raporty o ogólnych, sektorowych i lokalnych tendencjach na rynku pracy.

Bierze też udział w procesie opracowywania ustawodawstwa UE oraz w jego wdrażaniu, opierając się na raportach uprzednio sporządzonych przez rząd. Ma także uprawnienia do składania projektów ustaw do parlamentu.

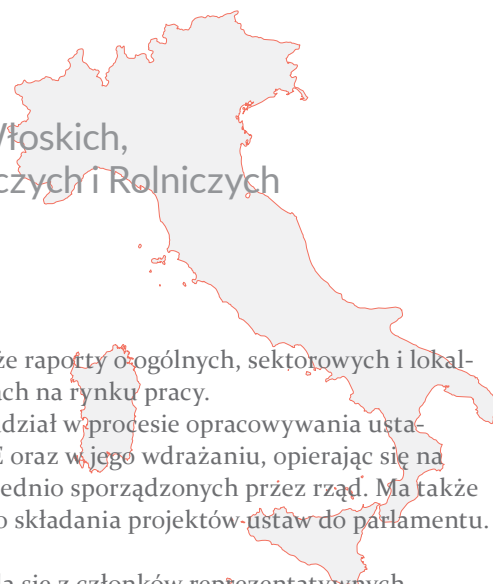
CNEL składa się z członków reprezentatywnych organizacji pracodawców i pracowników, stowarzyszeń społecznych oraz stowarzyszeń wolontariackich, a także z wykwalifikowanych ekspertów w dziedzinie gospodarki i nauk społecznych. Prezes Rady jest wyznaczany przez prezydenta kraju.

CNEL składa się ze 64 radnych:

- ▶ 10 ekspertów wybranych spośród wykwalifikowanych przedstawicieli kultury ekonomicznej, społecznej i prawnej (8 powoływanych przez prezydenta i dwóch zaproponowanych przez prezesa rady ministrów);
- ▶ 8 przedstawicieli sektorów produkcyjnych;
- ▶ 6 przedstawicieli stowarzyszeń społecznych i wolontariatu;
- ▶ przewodniczącego;
- ▶ dwóch wiceprzewodniczących.

Rada jest podzielona na wykwalifikowane komisje, komitety, obserwatoria oraz tematyczne grupy robocze. Prezes powierza do zapoznania projekty i wnioski różnym komisjom, komitetom i obserwatoriom. To obowiązkiem ww. organów jest przygotowywanie dokumentów, które są przedkładane zgromadzeniu celem przyjęcia. Projekty ustaw muszą zostać zatwierdzone większością, tzn. 3/5 głosów członków Rady, i są przekazywane rządowi wraz z dokumentem wyjaśniającym. Następnie są przekazywane do parlamentu przez premiera.

Konstatując, przedstawione wyniki analizy dają asumpt do stwierdzenia, że Włochy mają niezależny, bardzo rozbudowany, o bogatej tradycji samorząd gospodarczy typu powszechnego: izby przemysłowo-handlowe, zrzeszające wszystkich przedsiębiorców, oraz niezależną instytucję dialogu społecznego.

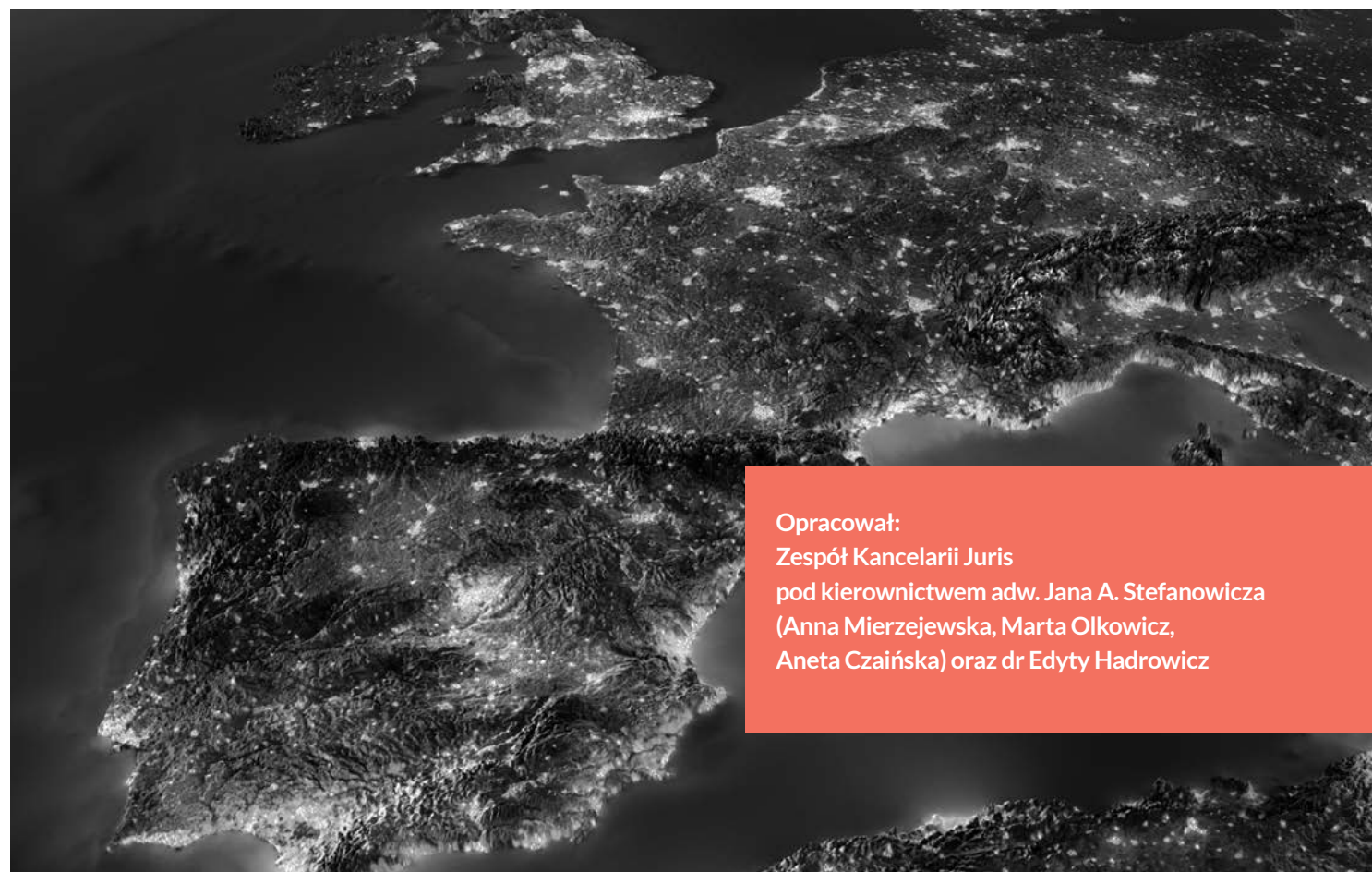

INSTYTUCJE DIALOGU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO DZIAŁAJĄCE W KRAJACH UE

KRAJ		SAMORZĄDY PUBLICZNE	DIALOG SPOŁECZNY, TRÓJSTRONNY 2+1 WIELOSTRONNY MIESZANY	PODSTAWA PRAWNA (USTAWA, KONSTYTUCJA, UMOWA SPOŁECZNA)	STRONY, LICZBA UCZESTNIKÓW	SAMORZĄD GOSPODARCZY	POZOSTAŁE PODMIOTY SAMORZĄDU GOSPODARCZEGO
Austria	BWS	Terytorialny Gospodarczy Zawodowy Rolniczy	2 vs 1	Umowa społeczna	Rada: 2 strony 21 osób 4 partnerów + 2 sekretarzy generalnych	Powszechny, Komisja Pracodawców w OZIG (Ogólnokrajowa Związkowa Izba Gospodarcza)	Władza państwowa OZIG Izby gospodarcze Związki zawodowe
Belgia	CCE – CRB	Terytorialny Gospodarczy Zawodowy Rolniczy	Mieszany	Ustawa	Komisja: maks. 50 członków tytułarnych + maks. 50 zastępców + prezes + 4 wiceprezesów	Belgijska Federacja Izby Handlowych	Izby handlowe (14); Związek Pracodawców i Kupców we Flandrii
Bułgaria	ESC	Terytorialny Gospodarczy	Wielostronny	Ustawa	Rada: prezes 36 członków w 3 grupach sekretarz generalny	Bułgarska Izba Przemysłowo-Handlowa; Bułgarska Izba Gospodarcza; Konfederacja Pracodawców i Przemysłowców w Bułgarii	Izby przemysłowo-handlowe
Finlandia	Gospodarcza Rada Finlandii	Terytorialny Zawodowy	Trójstronny	Ustawa	Rada: premier, 11-21 członków wyznaczonych przez rząd (w tym członkowie rządu) Narodowy Bank Finlandii przedstawiciele grupy interesu	Publiczny, Centralna Izba Handlowa	Regionalne izby handlowe (19)
Francja	CESE	Terytorialny Gospodarczy Zawodowy Rolniczy	Wielostronny	Konstytucja	Rada: 233 członków w 18 grupach przewodniczący prezydium 9 stałych departamentów/komisji	Powszechny, Zgromadzenie Francuskich Izby Handlu i Przemysłu	Izby handlowo-przemysłowe (116 izb lokalnych i regionalnych)
Grecja	OKE	Terytorialny Gospodarczy Zawodowy Rolniczy	Wielostronny	Ustawa	Rada: prezes 48 członków (pracodawcy, pracownicy, inni) zgromadzenie ogólne zarząd	Powszechny Związek Izby Greckich	Izby przemysłowo-handlowe
Hiszpania	CES	Terytorialny Gospodarczy Zawodowy Rolniczy	Mieszany	Ustawa	Rada: 61 członków powoływanych przez rząd wskazanych przez partnerów, skład i organy: - prezes; 20 wybieranych przez reprezentatywne związki zawodowe; 20 wybieranych przez reprezentatywne organizacje pracodawców; 20 wybieranych przez grupy interesu; - zgromadzenie plenarne; - komitet stały; - komisje robocze	Hiszpańska Izba Handlowa Publiczny	Izby przemysłowo-handlowe
Holandia	SER	Terytorialny Gospodarczy Zawodowy Rolniczy	Trójstronny	Ustawa	Rada: 33 członków (3 grupy: pracodawcy, pracownicy, członkowie koronni – eksperci wybierani przez rząd)	Izba przemysłowo-handlowa	Izby przemysłowo-handlowe
Irlandia	NESC	Terytorialny Gospodarczy Zawodowy Rolniczy	Wielostronny	Ustawa	Rada: przewodniczący oraz zastępcy wyznaczani przez premiera + 30 członków: 5 osób nominowanych przez: organizacje rolnicze, organizacje gospodarcze i zrzeszające pracodawców, Irlandzki Kongres Związków Zawodowych; organizacje wspólnotowe i wolontariaty oraz 5 urzędników państwowych i 5 osób mających wiedzę, doświadczenie i umiejętności, które premier uznaje za odpowiednie dla funkcji pełnionych przez Radę	Izba Przemysłowa Irlandii Krajowe Forum Społeczno-Gospodarcze Krajowe Centrum Partnerstwa i Efektywności	Regionalne izby handlowe (dobrowolne) – 48

Litwa	LRTT	Terytorialny Gospodarczy Zawodowy Rolniczy	Trójstronny	Kodeks pracy	Rada: maks. 15 członków, maks. 5 osób z każdej z grup: - przedstawiciele pracowników – delegowani przez krajowe stowarzyszenia związków zawodowych Litwy; - przedstawiciele pracodawców delegowani przez krajowe organizacje pracodawców; - przedstawiciele władzy wykonawczej – delegowani przez rząd	Litewska Izba Handlu, Przemysłu i Rzemiosła; Litewskie Stowarzyszenie Izby Handlowo-Przemysłowych i Rzemiosła (5)	Izby przemysłowo-handlowe
Niemcy	Brak krajowej instytucji dialogu	Terytorialny Gospodarczy Zawodowy Rolniczy	Mieszany Lokalnie branżowy	Ustawa – izby przemysłowo-handlowe; regulacje odrębne na terenie landów – izby rolnicze	Regulacje w landach	Powszechny	Izby przemysłowo-handlowe (82) Izby rolnicze Izby rzemieślnicze
Portugalia	CES	Terytorialny Gospodarczy Zawodowy Rolniczy	Wielostronny	Konstytucja	Rada: 66 członków: rząd (8), konfederacje związków zawodowych (8), organizacje pracodawców (8), sektor spółdzielczy (2), Wyższa Rada Nauki i Technologii (2), wolne zawody (2), przedsiębiorstwa państwowe (1), regiony autonomiczne (4), władze lokalne (8), stowarzyszenia ochrony środowiska (1), stowarzyszenia ochrony konsumentów (1), prywatne organizacje opieki społecznej (2), stowarzyszenia rodzin (1), uniwersytety (1), stowarzyszenia młodych przedsiębiorców (1), organizacje rodzinnych gospodarstw rolnych i obszarów wiejskich (2), stowarzyszenia na rzecz równych możliwości kobiet i mężczyzn (1), organizacje kobiece (1), stowarzyszenia kobiet reprezentowanych w Radzie Konsultacyjnej ds. Równości i Praw Kobiet, zbiorowo (1), organizacje osób niepełnosprawnych (1), sektor finansowy i ubezpieczeniowy (2), sektor turystyczny (1), wybitne osobistości publiczne (5)	Korporacje prywatnoprawne o członkostwie dobrowolnym bez władztwa administracyjnego	Izby przemysłowo-handlowe
Republika Czeska	RHSD	Terytorialny Gospodarczy Zawodowy Rolniczy	Trójstronny	Ustawa	Rada: maks. 22 członków, plenarne posiedzenie, prezydium, zespoły i grupy	Stowarzyszenia prywatnoprawne	Izby przemysłowo-handlowe
Rumunia	CES	Terytorialny Gospodarczy Zawodowy Rolniczy	Mieszany	Konstytucja	Rada: 27 członków wyznaczonych przez partnerów społecznych: 9 członków wyznaczonych mocą wzajemnego porozumienia przez przedstawiciela konfederacji pracodawców; 9 członków wyznaczonych mocą wzajemnego porozumienia przez przedstawiciela konfederacji związków; 9 członków wyznaczonych przez rząd	Izba Handlowo-Przemysłowa Rumunii Publiczny	Bilateralne izby handlowe + 42 terytorialne izby przemysłowo-handlowe
Słowacja	Rada na Rzecz Partnerstwa Społeczno-Gospodarczego Republiki Słowacji	Terytorialny Gospodarczy Zawodowy Rolniczy	Trójstronny	Ustawa	Rada: prezydium sesje Rady 1 członek Rady na 100 tys. reprezentowanych (pracodawców, pracowników)	Słowacka Izba Przemysłowo-Handlowa Izba: zgromadzenie delegatów (co najmniej 150 członków izb regionalnych) Publiczny	Regionalne izby przemysłowo-handlowe
Słowenia	ESC	Terytorialny Gospodarczy Zawodowy Rolniczy	Mieszany	Ustawa; konstytucja wprowadza Radę Państwa jako organ dialogu obywatelskiego	Rada: 22 członków: 5 ministrów; - dyrektor Instytutu Analiz i Rozwoju Makroekonomicznego; - przedstawiciel kancelarii premiera; - przewodniczący konfederacji związków zawodowych; - prezysi i inni członkowie zarządów izb i stowarzyszeń pracowniczych	Słoweńska Izba Handlowa Publiczny	Regionalne izby przemysłowo-handlowe, Izba Rzemiosła i Małej Przedsiębiorczości

Węgry	Rada Gospodarczo-Społeczna	Terytorialny Gospodarczy Rolniczy	Wielostronny	Ustawa	Rada: 43 członków w 5 grupach: ▶ 18 przedstawicieli pracodawców i izby gospodarczej; ▶ 6 przedstawicieli związków zawodowych; ▶ 11 przedstawicieli różnych interesów; ▶ 8 przedstawicieli spośród obecnych i byłych przewodniczących Węgierskiej Akademii Nauk, przedstawicieli Konferencji Rektorów itp.	Węgierska Izba Przemysłowo-Handlowa Publiczny	Regionalne izby przemysłowo-handlowe (23)
Wielka Brytania	CLSP	Terytorialny Gospodarczy Zawodowy Rolniczy	Mieszany; wielostronny lokalnie		W CLSP – partnerstwie lokalnym rady ustalają skład lokalnie	Szczególno- typu oparty na doświadczeniach historycznych; izby są organizacjami prawa prywatnego; brak samorządu gospodarczego w rozumieniu wspólnoty zrzeszającej wszystkie podmioty prowadzące działalność gospodarczą	Regionalne dobrowolne izby przemysłowo-handlowe (52)
Włochy	CNEL	Terytorialny Gospodarczy Zawodowy Rolniczy	Wielostronny	Konstytucja	Rada – 64 radnych: ▶ 10 ekspertów wybranych spośród wykwalifikowanych przedstawicieli kultury ekonomicznej, społecznej i prawnej (8 powoływanych przez prezydenta i dwóch zaproponowanych przez prezesa rady ministrów); ▶ 48 przedstawicieli sektorów produkcyjnych; ▶ 6 przedstawicieli stowarzyszeń społecznych i wolontariatu; ▶ przewodniczący; ▶ dwóch wiceprzewodniczących	Powszechny, Związek Izb Handlowych, Przemysłowych, Rzemieślniczych i Rolniczych (105) Związek: przewodniczący/prezesa regionalnych izb handlowych i Izby Regionalnej Valle D'Aost zgromadzenie prezydent komitet wykonawczy	Izby przemysłowo-handlowe (96) zrzeszające wszystkich przedsiębiorców

Opracował:
Zespół Kancelarii Juris
pod kierownictwem adw. Jana A. Stefanowicza
(Anna Mierzejewska, Marta Olkowicz,
Aneta Czaińska) oraz dr Edyty Hadrowicz

O Autorach

Opracowanie powstało w ramach badania przeprowadzonego przez Kancelarię Juris w Warszawie. Przygotował je zespół w składzie: Aneta Czaińska, Edyta Hadrowicz, Anna Mierzejewska oraz Marta Olkowicz pod kierunkiem Jana A. Stefanowicza.

Współautorzy przeprowadzający badania są pracownikami Kancelarii Juris w Warszawie. Kancelaria ta jest najdłużej działającą samodzielną kancelarią prawną w Polsce i najstarszą kancelarią prawną w Warszawie. Nieprzerwanie, w tej samej formie, od 1989 r. świadczymy pomoc prawną przedsiębiorcom, osobom fizycznym i prawnym, administracji państwowej i samorządowej.

Kancelaria Juris współtworzyła obowiązujące w Polsce prawo, uczestniczyła w powstawaniu doktryny, angażowała się w badania i prace naukowe, prowadzi sprawy przed sądami i urzędami, w tym w postępowaniach administracyjnych, podatkowych, przed Naczelnym Sądem Administracyjnym, sądami arbitrażowymi, polubownymi, Sądem Najwyższym i Trybunałem Konstytucyjnym oraz Trybunałem Sprawiedliwości w Strasburgu, a także dostarcza zawartość merytoryczną do serwisu www.mikroporady.pl.

Recenzja

Przedmiotem pracy, którą publikuje Fundacja Akademia Liderów Innowacji i Przedsiębiorczości dr. Bogusława Federa „Dialog społeczno-gospodarczy – instytucje w krajach UE”, są problemy niezwykle doniosłe dla funkcjonowania współczesnych narodów. Jan A. Stefanowicz, wybitny prawnik, autor licznych prac naukowych i działacz gospodarczy, wraz z zespołem Kancelarii Juris omawia w niej społeczną rolę dialogu rozumianego jako wymiana poglądów, uzgadnianie stanowisk, szukanie kompromisu. Tematyka pracy obejmuje fundamentalne kwestie związane z rozwojem cywilizacji. Po pierwsze, w dialogu strony traktują się wzajemnie w sposób podmiotowy, jako partnerów. Przyjmuje się tu zasadniczą równoprawność odmiennych interesów i punktów widzenia. Podstawą dialogu jest szacunek i zaufanie, że pozostali uczestnicy działają w dobrej wierze i dotrzymają podjętych zobowiązań. Otwartość na dialog jest podstawowym składnikiem tego, co określa się współcześnie mianem „kapitału społecznego”, a co – na gruncie ekonomicznej teorii kosztów transakcyjnych – stanowi jeden z głównych czynników sprzyjających redukcji kosztów wymiany gospodarczej.

Po drugie, motorem rozwoju społeczno-gospodarczego jest postępujący podział pracy. Wyłonione w tym procesie kategorie społeczno-zawodowe, wymieniając produkty swej pracy, skazane są na współpracę, ale też rywalizację między sobą w zaspokajaniu potrzeb. Istotą funkcjonowania społecznego podziału pracy jest instytucjonalizacja zasad rządzących tak konkurencją, jak i współdziałaniem, czyli regulacją konfliktu. W ramach ustroju liberalno-demokratycznego, tj. ustroju, który powstał na gruncie powiązania gospodarki rynkowej z demokratycznym porządkiem politycznym, głównymi stronami w konflikcie polityczno-gospodarczym stały się kapitał i praca. Od ponad 150 lat jesteśmy świadkami ewolucji mechanizmów, których zadaniem jest zapobieżenie nadmiernemu zaostrzaniu się strukturalnego konfliktu do poziomu, który zagrażałby integralności społeczeństw.

W swojej pracy Jan Stefanowicz przy udziale zespołu przedstawił mechanizm dialogu społeczno-gospodarczego w ujęciu diachronicznym, tj. jego powstania w średniowiecznej Europie i rozwoju aż po czasy współczesne; oraz synchronicznym – tj. postaci, jaką przyjął on w prawodawstwie UE, a także w instytucjach działających w poszczególnych państwach członkowskich Unii. Praca zawiera syntetyczną, kompetentną, napisaną w sposób przystępny prezentację zagadnienia. Jest to kompendium wiedzy niezbędnej każdemu, kto zechce dowiedzieć się, jak powstały, ewoluowały i jak wyglądają obecnie formy regulacji tych podstawowych dla współczesnych systemów społeczno-gospodarczych konfliktów.

Jan A. Stefanowicz dzięki posiadaniu, obok imponującej wiedzy prawniczej, nieczęsto spotykanej wśród prawników wyobraźni społecznej potrafi oderwać się od formalistycznego warsztatu zawodowego i przewidywać możliwe skutki rozwiązań prawnych – widzieć prawo jako narzędzie budowania społecznych relacji. Umiejętności tej dawał wyraz w wielu przygotowywanych z zespołem Kancelarii Juris opracowaniach, a także w swoich naukowych pracach i artykułach dotyczących finansów publicznych, zarządzania zadaniami publicznymi, polityki gospodarczej czy w studiach z zakresu racjonalnego wykorzystania szeroko pojętych zasobów narodowych. Jego zainteresowania obejmują nie tylko różne dziedziny prawa, ale sięgają też do teorii ekonomii i polityki. W niniejszej pracy te zalety warsztatu Autora, a także zawodowej kompetencji jego współpracowników znalazły swój pełny wyraz.

Antoni Z. Kamiński

Warszawa, 18 marca 2017 r.

DZIAŁAMY NON PROFIT NA RZECZ WSPIERANIA MIKRO-PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Akademia Liderów

Fundacja dr Bogusława Federa

POMOGAMY POLAKOM W REALIZACJI MARZEŃ O WŁASNEJ FIRMIE. Jesteśmy niezależną organizacją pożytku publicznego istniejącą od 2008 roku. Działamy wyłącznie na zasadach non profit (nie prowadzimy działalności gospodarczej) i upowszechniamy wiedzę oraz idee związane z przedsiębiorczością. Pomagamy w tworzeniu nowych firm (start-upów) i rozwijaniu istniejących mikrofirm opartych na wiedzy i przetwarzaniu informacji. Wspieramy rozwój postaw innowacyjnych.

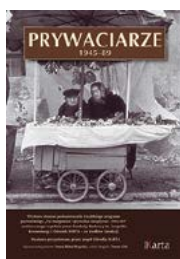

REALIZUJEMY PROJEKTY EDUKACYJNE, które dodają młodym ludziom otuchy i wzmacniają odwagę. W szkołach podstawowych i ponadgimnazjalnych inspirujemy młodzież do odkrywania i rozwijania talentów z wykorzystaniem nowoczesnych technologii. Dzięki posiadanej wiedzy wiemy, jak wspierać potrzeby samorealizacji, ułatwiamy odpowiedzialny start w dorosłe życie zawodowe i zachęcamy do samozatrudnienia.

e-Porady
Konsultacje

POMAGAMY MIKRO FIRMOM w zarządzaniu na każdym etapie prowadzenia działalności gospodarczej – od pomysłu na start-up do realizacji i rozwoju. Przy użyciu i z wykorzystaniem nowoczesnych technik internetowych udzielamy bezpłatnego wsparcia mikroprzedsiębiorcom i osobom planującym założenie działalności gospodarczej. Z naszego serwisu Mikroporady® korzysta już ponad 50 tys. osób miesięcznie.

BUDUJEMY POZYTYWNY WIZERUNEK MIKROPRZEDSIĘBIORCÓW poprzez prezentowanie wystawy „Prywaciarze – początki polskiej mikroprzedsiębiorczości”. Dzięki wystawie wzbudzamy zainteresowanie historią polskiej mikroprzedsiębiorczości. Upowszechniamy wiedzę o dorobku i wkładzie Polaków w rozwój gospodarczy Polski. Staramy się wpływać na zmianę negatywnych wyobrażeń i postaw społeczeństwa wobec stereotypowego nastawienia do „prywaciarza”.

ANALIZUJEMY ZMIANY SPOŁECZNE dotyczące postaw i idei przedsiębiorczości. Publikujemy raporty i diagnozy oraz opracowujemy koncepcje pomocowe dla szkół i instytucji.

UŚWIADAMIAMY OŚRODKOM LEGISLACYJNYM BARIERY formalnoprawne, na jakie napotykają mikroprzedsiębiorcy w Polsce. W tym celu organizujemy debaty i spotkania z przedstawicielami władz.

Więcej o Fundacji – www.Wiedza3G.pl

Serwis internetowy Mikroporady.pl dostarcza bezpłatnego wsparcia na każdym etapie działalności gospodarczej, od podjęcia decyzji o prowadzeniu działalności gospodarczej aż do zamknięcia, przekształcenia lub zawieszenia.

Zawartość Serwisu ma różne powiązania: wzory dokumentów do pobrania, edytowania i samodzielnego dostosowania do własnych potrzeb (umowy i regulaminy w wielu wariantach i wersjach) są powiązane z rekomendacjami, poradami i instrukcjami.

Wzory dokumentów (Umowy i Regulaminy) oraz rekomendacje, porady i instrukcje można znaleźć zarówno w etapach działalności firmy, jak też są przypisane merytorycznie do kategorii: zatrudnianie, zarządzanie, administracja, podatki i rachunkowość, promocja i reklama IT, prowadzenie działalności.

MIKROPORADY.PL TO:

ponad 1440

uwag, komentarzy prawnych, orzeczeń i wyjaśnień związanych z zamieszczonymi dokumentami

ponad 240

wzorów dokumentów w wielu wariantach do natychmiastowego pobrania

ponad 400

rekomendacji, porad i instrukcji przygotowanych przez ekspertów z dziedziny prawa, zarządzania, marketingu i innych, uwzględniających specyfikę prowadzenia małej firmy

ponad 300

wyjaśnień pojęć i definicji zawartych w poradach, instrukcjach, wzorach dokumentów

prawie 65

kazusów obrazujących „przykłady z życia” na podstawie orzeczeń SN i NSA w sprawach gospodarczych dotyczących mikrofirm

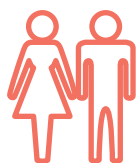

ponad 180

udzielonych przez E-Punkt Konsultacyjny porad dotyczących realnych problemów, na jakie trafiają nasi użytkownicy

WSPIERAMY POLAKÓW W REALIZACJI MARZEŃ O WŁASNEJ FIRMIE

Upowszechniamy serwis Mikroporady.pl, pomagamy w zarządzaniu Mikro Firmą

52000¹

zarejestrowanych użytkowników prowadzących lub planujących założyć własną firmę

1200²

nowych użytkowników miesięcznie

58000¹

subskrybentów co tydzień otrzymuje biuletyny z aktualizacjami i poradami

7000²

odwiedzin miesięcznie rejestrowanych jest w E-Punkcie Porad i Konsultacji

3500²

razy miesięcznie czytane są wyjaśnienia pojęć i definicji z naszego słownika

900²

razy miesięcznie pobierane wzory umów, regulaminy i procedury

¹ Dane na dzień 31 czerwca 2017.

² Dane średniomiesięczne z ostatnich 12 miesięcy na podstawie Google Analytics.

POMÓŻ NAM DZIAŁAĆ SZYBCIEJ!

Publikacja „Dialog Społeczno-gospodarczy. Instytucje w krajach UE” została przygotowana w ramach nieodpłatnej działalności pożytku publicznego Akademii Liderów Innowacji i Przedsiębiorczości Fundacji dr Bogusława Federa oraz sfinansowana ze środków pochodzących z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych.

Publikacja jest bezpłatna.

POMÓŻ NAM SZYBCIEJ DZIAŁAĆ I PRZEKAŻ 1% PODATKU

ZAPAMIĘTAJ NR KRS 0000318482

TWÓJ 1% PODATKU SFINANSUJE DZIAŁANIA FUNDACJI NA RZECZ ROZWIJANIA
I WSPIERANIA MIKROPRZEDSIĘBIORCZOŚCI W POLSCE.

INNE FORMY WSPARCIA:

PRZEKAŻ DAROWIZNĘ

AKADEMIA LIDERÓW INNOWACJI I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI FUNDACJA DR BOGUSŁAWA FEDERA

www.Wiedza3g.pl

www.Mikropoardy.pl

ING BANK ŚLĄSKI 18 1050 1924 1000 0090 6772 5672

Pamiętaj – przekazaną darowiznę odlicz od swojego dochodu:

- do 6% osoby fizyczne
- do 10% osoby prawne.

**Obecnie nawet ludzie o bardzo
skromnych zdolnościach będą
musieli nauczyć się zarządzać sobą.**

Peter Drucker

**POMÓŻ NAM DZIAŁAĆ SZYBCIEJ
ZAPAMIĘTAJ NR KRS 0000318482**

WWW.WIEDZA3G.PL

WWW.MIKROPORADY.PL

 / MIKROPORADY

Publikacja jest bezpłatna – sfinansowana ze środków pochodzących z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych przeznaczonych na cele statutowe Akademii Liderów Innowacji i Przedsiębiorczości Fundacji dr. Bogusława Federa.

ISBN 978-83-947246-1-0

9 788394 724610